

BIULETYN

Wielkopolskiej Okręgowej
Izby Inżynierów Budownictwa

ISSN 1732-4289

4/2020 (69)

SPIS TREŚCI

Z życia Izby:

Posiedzenie Okręgowej Rady WOIB	str. 4
Wspomnienie o Kazimierzu Ratajczaku	str. 5
Wielkopolski Dzień Budowlanych	str. 6-7
Egzaminy na uprawnienia budowlane w 2020 roku	str. 7-10
Pandemia a działanie samorządu zawodowego – ciąg dalszy	str. 10-11
Sprawozdanie nr 7/2020 z dnia 31.10.2020 r. Zespołu do spraw realizacji uchwały...	str. 11-12
Kronika żałobna	str. 12
Wspomnienie o Jerzym Adaszewskim	str. 13

Fakty – wydarzenia – opinie:

Walne Zgromadzenie Oddziału Poznańskiego PZITB	str. 14-17
Jubileusz 100-lecia Zespołu Szkół Rolniczo-Budowlanych w Lesznie	str. 18-19

Techniki – technologie:

Ekonomia, ekologia i edukacja przy termomodernizacji Szkoły Podstawowej w Sławsku	str. 20-24
---	------------

Prawo:

Propozycja zdefiniowania pojęcia „proces budowlany” oraz zmiany istotne i nieistotne po nowelizacji prawa budowlanego	str. 25-28
Sezon grzewczy – w jaki sposób uniknąć zagrożeń dla naszego życia lub zdrowia	str. 28

Kalejdoskop:

Z cyklu: Wielkopolski inżynier budownictwa „Zostawiam trwałe ślad”	str. 29-32
Z dziejów budownictwa w Wielkopolsce. Budownictwo w objęciach polityki (1956-1990). Budownictwo przemysłowe, rolnicze i inne	str. 33-39

BIULETYN

WIELKOPOLSKIEJ OKRĘGOWEJ IZBY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA

Redaktor naczelny:
Miroslaw Praszkowski redaktor@woiib.org.pl

Sekretarz:
mgr inż. Anita Karcz

Wydawca:
Wielkopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa
60-602 Poznań, ul. Dworkowa 14
tel. 61 854 20 10

Rada Programowa:
Przewodnicząca:
mgr inż. Krystyna Chocianowicz
Wiceprzewodniczący:
mgr inż. Stefan Granatowicz

Członkowie:
mgr inż. Lech Grodzicki
mgr inż. Joanna Klinga
mgr inż. Tadeusz Łuka
mgr inż. Kamil Wołoszyn

Okładka:
Nowe oblicze ulicy Dowbora-Muśnickiego w Poznaniu.
Fot. Miroslaw Praszkowski

Publikowane artykuły prezentują stanowiska, opinie i poglądy ich autorów. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adjustowania publikowanych tekstów. Materiałów niezamówionych nie zwracamy. Przedruk i wykorzystanie opublikowanych materiałów może odbywać się wyłącznie za zgodą redakcji. Nakład 10 222 egz.

Wielkopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (WOIB)
60-602 Poznań ul. Dworkowa 14, sekretariat – tel. 61 854 20 10,
OKK tel. 61 854 20 20, OSD i OROZ tel. 61 854 20 13, sprawy członkowskie tel. 61 854 20 14

strona internetowa: www.woiib.org.pl, e-mail: biuro@woiib.org.pl

Biuro Izby czynne: poniedziałek 13:00-16:00, wtorek, środa, czwartek 11:00-15:00 piątek 9:00-13:00

Dyżury w siedzibie WOIB:

Zastępca Przewodniczącego Rady WOIB: mgr inż. Zenon Wośkowiak, w każdy poniedziałek w godz. 14.00-16.00, pok. 3

inż. Włodzimierz Draber, w każdą środę w godz. 15:00-16:00, pok. 3

Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej w pierwszy i trzeci wtorek każdego miesiąca, pok. 101

Przewodniczący Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej, we wtorki w godz. 13:00-14:00, pok. 103

Radca prawny Izby, w poniedziałki w godz. 13:00-14:00

Delegatury terenowe WOIB:

Kalisz – ul. Zacisze 2 (pok. 8), tel. 62 757 11 58, kalisz@woiib.org.pl, czynna: poniedziałek 13:00-16:00, od wtorku do czwartku 12:00-16:00

Konin – ul. Spółdzielców 3 (pok. 110), tel. 63 245 31 34, konin@woiib.org.pl, czynna: poniedziałek 13.00-16.00, od wtorku do czwartku 12:00-16:00

Leszno – ul. Lipowa 26 (pok. 35), tel. 65 520 70 75, leszno@woiib.org.pl, czynna: poniedziałek 13.00-16.00, od wtorku do czwartku 12:00-16:00

Piła – ul. Browarna 19 (pok. 292), tel. 67 215 50 38, pila@woiib.org.pl, czynna: poniedziałek 13.00-16.00, od wtorku do czwartku 12:00-16:00

Gniezno – ul. Tumska 15 (pok. 7), tel. 61 426 51 30, gniezno@woiib.org.pl, czynna: poniedziałek 13.00-16.00, od wtorku do czwartku 12:00-16:00

Szanowne Koleżanki! Szanowni Koledzy!

Wielkopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa wykonuje swoje ustawowe obowiązki w bardzo utrudnionych warunkach spowodowanych okresem pandemii i obostrzeniami ustalonymi przez rząd. Nasi przedstawiciele, w formie zdalnej, biorą udział w działaniach Izby, natomiast prace organów i zespołów są realizowane w różny sposób. 15 września br. odbyło się wyjazdowe posiedzenie rady okręgowej WOIB przeprowadzone w sposób tradycyjny, z zachowaniem obowiązujących wymogów odległości między uczestnikami, w Instytucie Ochrony Roślin. Dwie osoby uczestniczyły w nim on-line.

Posiedzenie Prezydium Rady WOIB odbyło się 27 października br. w tzw. trybie hybrydowym.

7 października 2020 r. uczestniczyliśmy w otwarciu budynku Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej.

16 października zorganizowaliśmy spotkanie z okazji Wielkopolskiego Dnia Budowlanych. Ze względu na ograniczenia sanitarne uroczystość odbyła się w niewielkim składzie 14 osób, z udziałem wicemarszałka województwa wielkopolskiego, dyrektora Wydziału Architektury Urzędu Miasta Poznania i przedstawicieli Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego dla

Miasta Poznania. Oprócz uhonorowania działań Koleżanki i Kolegów chcieliśmy podziękować za wsparcie przy naszych staraniach o uzyskanie pozwolenia na budowę sali konferencyjno-szkoleniowej.

Z uwagi na stan pandemii, wspólnie z Wielkopolską Okręgową Izbą Architektów, w tym roku zrezygnowaliśmy z organizacji warsztatów „Projektowanie jako gra zespołowa”.

Należy podkreślić, że w wyniku dużej mobilizacji ze strony Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej i pracowników administracyjnych przeprowadzono egzaminy na uprawnienia budowlane dla około 300 osób, w bardzo skomplikowanych warunkach logistycznych.

Pragnę jednak poinformować, że egzaminy w sesji jesiennej 2020 r., mające się rozpocząć 4 grudnia br., decyzją Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa zostały przesunięte na termin późniejszy.

W związku ze zbliżającymi się świętami i końcem roku życzę wszystkim naszym członkom i pracownikom dużo zdrowia i pomyślności w tym bardzo trudnym okresie naszego życia, zarówno prywatnym, jak i zawodowym.

Jerzy Stroński
Przewodniczący Rady WOIB

*Wszystkim Koleżankom i Kolegom oraz Waszym najbliższym życzymy, by nadchodzące Święta Bożego Narodzenia były czasem spędzonym bez pośpiechu, trosk, w dobrym zdrowiu, w spokoju i radości.
Wraz z nadchodzącym Nowym Rokiem życzymy Wam dużo zdrowia i szczęścia.
Niech nie opuszcza Was pomyślność i spełnią się nawet te najskrytsze marzenia.*

Rada WOIB
Rada Programowa Biuletynu

Posiedzenie Okręgowej Rady WOIB

| relacja i zdjęcia:
Miroslaw Praszowski |

15 września 2020 r. o godz. 15:00 w Centrum Kongresowym Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu przy ul. Węgorzka 20 rozpoczęło się posiedzenie Okręgowej Rady Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa, które prowadził Jerzy Stroński, przewodniczący Rady. Ze względu na pandemię wirusa SARS-CoV-2 posiedzenie zorganizowano z zachowaniem odpowiedniego dystansu społecznego, a także przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Jerzy Stroński poinformował członków Rady, że 14 sierpnia 2020 r. zmarł nagle Kazimierz Ratajczak, który od powstania samorządu zawodowego inżynierów budownictwa pełnił w WOIB funkcję skarbnika, a 19 sierpnia 2020 r. zmarł Jerzy Adaszewski, który przez dwie pierwsze kadencje funkcjonowania WOIB pełnił funkcję przewodniczącego Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego.

Członkowie Rady minutą ciszy uczcili pamięć zmarłych Kolegów.

Podczas posiedzenia Rady jednomyślnie powierzono Tomaszowi Buczkowskiemu pełnienie obowiązków skarbnika WOIB. Zastępcą skarbnika jednomyślnie wybrano Annę Wróblewską.

Członkowie Rady podczas posiedzenia

Krzysztof Pięta przybliżył członkom Rady kalendarium dotychczasowej działalności Zespołu ds. realizacji uchwały nr 1/2018 z dnia 2.10.2018 r. Nadzwyczajnego Zjazdu WOIB. Poinformował, że 11.08.2020 r. projektant uzyskał pozwolenie konserwatorskie i pozwolenie geologiczne. 19.08.2020 r. dokumentacja projektowa budowlana została złożona w Urzędzie Miasta Poznania z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na budowę.

Zespół inspektorów nadzoru, po konsultacjach z projektantami, na podstawie zatwierdzonej dokumentacji budowlanej, opracował szczegółowe wytyczne rozwiązań techniczno-materiałowych dla dokumentacji wykonawczej. Dokumentacja wykonawcza w oparciu o powyższe wytyczne będzie pod-

stawą do opracowania szczegółowego kosztorysu oraz specyfikacji przetargowej dla wyłonienia wykonawcy obiektu.

Włodzimierz Draber poinformował członków Rady o przygotowanych do nowego systemu prowadzenia szkoleń dla członków Izby. W związku z tym, że nie wszyscy członkowie mają możliwości bezpośredniego skorzystania ze szkoleń on-line, proponuje przeprowadzenie szkoleń w systemie połączeniowym. Realizowane byłyby w wersji on-line oraz na żywo dla części zarejestrowanych osób w sali konferencyjnej w budynku B. Oczywiście przy zachowaniu wszelkich wymogów sanitarnych. Dodatkowo wykładowca miałby komfort bezpośredniego prowadzenia szkolenia z udziałem szkolonych. ■

Wspomnienie o Kazimierzu Ratajczaku

| Jerzy Stroński |

Z głębokim smutkiem i ogromnym żalem przyjęliśmy wiadomość, że 14 sierpnia 2020 r. odszedł nagle nasz Kolega i Przyjaciel – mgr inż. Kazimierz Ratajczak.

Urodził się w Puszczykowie. Był bardzo mocno związany emocjonalnie i zawodowo z Wielkopolską.

W 1979 r. ukończył studia inżynierskie na Wydziale Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej, a w 1987 r. ukończył studia magisterskie.

W latach 1973–1998 był pracownikiem naukowo-badawczym, kierownikiem laboratorium Instytutu Technologii i Konstrukcji Politechniki Poznańskiej.

W latach 1990–1997 był pełnomocnikiem rektora ds. inwestycji w Szkole Francusko-Polskiej.

W latach 1996–2019 był prezesem Zarządu PH „KAN-BUD” Sp. z o.o. W międzyczasie od grudnia 2005 r. do 2010 r. był wiceprezesem Zarządu PRI „PHARMAGAS” Sp. z o.o. Od 2019 r. był głównym doradcą i mentorem w firmie KABE-BUD.

24 sierpnia 2020 r. na cmentarzu Junikowo, wraz z kilkuset osobami towarzyszącymi w ostatniej drodze, pożegnaliśmy Kazimierza Ratajczaka. Od początku istnienia Wielkopolskiej Okręgowej Izby In-

żynierów Budownictwa pełnił niezwykle ważną dla jej sprawnego działania funkcję skarbnika. Był bardzo zaangażowany w tworzenie struktury samorządu zawodowego inżynierów i techników budownictwa w Wielkopolsce. Przez wszystkie kadencje był również delegatem na okręgowe zjazdy WOIB.

Dużą część swojej zawodowej aktywności Kazimierz poświęcił na działania, dzięki którym stworzyliśmy dzisiaj organizację naszej Izby, zabezpieczając jej materialne potrzeby w działalności na rzecz Koleżanek i Kolegów zawodowo związanych z budownictwem, zarówno w Wielkopolsce, jak i w kraju. Dobre warunki pracy wszystkich organów wielkopolskiego samorzą-

du są również efektem aktywności Kolegi Kazimierza Ratajczaka. Powstały dzięki Jego inicjatywie i zaangażowaniu.

Miał duszę społecznika. Człowieka, na którego zawsze można było liczyć. Praca była dla Niego bardzo ważna. Był człowiekiem pracowitym i odpowiedzialnym. Nie uciekał przed odpowiedzialnością i zawsze starał się wszystkie swoje przedsięwzięcia doprowadzić do końca. Potrafił docenić i podkreślić rolę innych osób, z którymi współpracował.

Odejście Kol. Kazimierza jest wielką stratą dla Izby. Jest również moją, bardzo osobistą, wielką stratą. Kazimierz był moim najbliższym współpracownikiem, wspierającym mnie w trudnych chwilach. Zawsze mogłem na Niego liczyć. Nigdy mnie nie zawiódł.

Kaziu, dziękuję Ci za każdy dzień poświęcony z oddaniem dla naszego samorządu.

Dziękuję za rady, za pomoc i wsparcie. To był piękny czas wypełniony naszym współdziałaniem.

Kaziu, będzie mi Ciebie bardzo brakowało. Będzie również brakowało Ciebie całej Wielkopolskiej Okręgowej Izbie Inżynierów Budownictwa.

Żegnaj, Kaziu!

Żegnaj, Przyjacielu! ■

Wielkopolski Dzień Budowlanych

| relacja: Mirosława Ogorzelec

zdjęcia: Adam Podkowiński |

16 października 2020 roku w siedzibie Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa odbyło się uroczyste spotkanie z okazji Wielkopolskiego Dnia Budowlanych. Tradycyjnie, jak co roku, obchody zaplanowane były na ostatni piątek września, a tym razem organizatorem obchodów miała być delegatura w Koninie.

Z uwagi na panującą pandemię i przepisy ograniczające liczbę uczestników w uroczystościach i zgromadzeniach Prezydium Rady WOIB postanowiło w tym roku odwołać tradycyjne obchody na ok. 300 osób. Jednak, aby tradycji stało się zadość, odbyło się uroczyste spotkanie z okazji Wielkopolskiego Dnia Budowlanych, w którym uczestniczyło 14 osób. Zaproszonymi gośćmi spotkania byli: Woj-

ciech Jankowiak – wicemarszałek województwa wielkopolskiego, Piotr Sobczak – dyrektor Wydziału Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Poznania, Monika Jabłońska – kierownik Oddziału Organizacyjnego, która reprezentowała Inspektora Nadzoru Budowlanego dla Miasta Poznania Pawła Łukaszewskiego. Przewodniczący WOIB Jerzy Stroński powitał przybyłych gości i uczestników spotkania, następnie przedstawił zakres działania Izby w roku 2020. Z uwagi na ograniczenia, jakie musiały być wprowadzone w związku z panującą pandemią nie wszystkie założenia planu mogły być zrealizowane. Komisja Kwalifikacyjna zrealizowała główne zadanie dotyczące nadawania uprawnień budowlanych. WOIB współuczestniczyła w orga-

nizacji Targów Budma 2020. Była kontynuowana współpraca z zaprzyjaźnioną Francuską Federacją Budownictwa.

Jako samorząd zawodowy mamy obowiązek prowadzenia szkoleń dla naszych członków. Izbę tworzyło 7 stowarzyszeń naukowo-technicznych i to one w większości przygotowują tematy szkoleń dla poszczególnych branż. W tej chwili większość szkoleń odbywa się on-line lub przy ograniczonej liczbie uczestników. Zrezygnowaliśmy z organizacji konferencji „Budownictwo Szpitalne”. Miała to być już 7 konferencja organizowana cyklicznie co 2 lata. Zrezygnowaliśmy z organizacji corocznych warsztatów z cyklu „Projektowanie jako gra zespołowa” organizowanych wspólnie z Wielkopolską Okręgową Izbą

Wojciech Jankowiak wręcza odznaczenia: Żanecie Krysztofiak, Rafałowi Adamczykowi i Andrzejowi Kulesiemu

Architektów. Nie odbyły się też tradycyjne konferencje organizowane w Wałczu „Warsztaty Nadzoru Inwestycyjnego” oraz „Konferencja Naukowa Obszarów Zurbanizowanych”.

Przewodniczący WOIB Jerzy Stroński przedstawił uczestnikom spotkania plany związane z rozbudową siedziby. Na działce graniczącej z siedzibą WOIB powstanie nowy budynek z salą konferencyjną na 180 osób. Korzystając z obecności dyrektora Wydziału Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Poznania podziękował Panu Piotrowi Sobczakowi za sprawne wydanie pozwolenia na budowę. W tej chwili jesteśmy na etapie projektowania dokumentacji wykonawczej. Zakończenie budowy jest zaplanowane na I kwartał 2022 roku.

Następnie przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej Wiesław Buczkowski przedstawił informacje dotyczące egzaminów na uprawnienia budowlane. Do egzaminu testowego zgłosiło się 312 osób, przystąpiło 235 osób, a zdało 215 osób,

Roman Pilch odbiera odznaczenie

co pozwoliło uzyskać bardzo dobry wynik zdanych 95,5%. Niestety gorzej wypadła zdawalność na egzaminach ustnych. Na 270 zdających zdało 206 osób.

Po tej informacji przystąpiono do najmilszej części spotkania – wręczenia odznaczeń honorowych „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”. To zaszczytne honorowe wyróżnienie, na wniosek WOIB, zostało przyznane przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego – Marka Woźniaka i Kapitułę Odznaczenia koleżance i kolegom,

którzy poprzez swoją działalność wnieśli wybitny wkład w rozwój gospodarczy i społeczny województwa wielkopolskiego. Odznaczenia otrzymali: Żaneta Krysztofiak, Rafał Adamczyk, Andrzej Kulesa i Roman Pilch. Odznaczenia wręczył wicemarszałek województwa wielkopolskiego – Wojciech Jankowiak. W imieniu uhonorowanych głos zabrał Roman Pilch. Podziękował za dostrzeżenie i uznanie wieloletniej pracy i osiągnięć w dziedzinie budownictwa dla rozwoju województwa wielkopolskiego. Ta nobilitacja zobowiązuje i zachęca do jeszcze większego działania i pracy.

Ostatnim punktem uroczystego spotkania był skromny poczęstunek, podczas którego rozmawiano o planach i możliwościach rozwoju Poznania. Był to inny i znacznie skromniejszy niż dotychczasowe obchody „Dzień Budowlanych”. Żywimy nadzieję, że za rok będą mogły się odbyć obchody przy współudziale znacznie większej liczby zaproszonych gości i naszych członków. ■

Egzaminy na uprawnienia budowlane w 2020 roku

| relacja: Wiesław Buczkowski
zdjęcia: Mirosław Praszkowski |

Zgodnie z ustawą Prawo budowlane egzamin na uprawnienia budowlane przeprowadzany jest co najmniej dwa razy w roku, w terminach ustalonych przez właściwą izbę samorządu zawodowego. W poprzed-

nich latach co roku były przeprowadzane dwie sesje egzaminacyjne w terminach maj–czerwiec oraz listopad–grudzień. Terminy przeprowadzania egzaminów ustalała Krajowa Komisja Kwalifikacyjna PIIB. Egzami-

W kolejce do wejścia do sali egzaminacyjnej

ny pisemne na uprawnienia budowlane we wszystkich okręgowych izbach inżynierów budownictwa muszą odbywać się w tym samym terminie, o tej samej godzinie i na podstawie identycznych zestawów pytań. W roku 2020 egzaminy pisemne miały się odbyć

22 maja (sesja wiosenna) oraz 20 listopada (sesja jesienna).

W związku z sytuacją epidemiologiczną w kraju oraz wprowadzeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej przez Rząd RP od dnia 20 marca br. stanu epidemii wywołanego zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 terminy egzaminów pisemnych w 2020 roku zostały wyjątkowo przesunięte na dzień 4 września br. (sesja „wiosenna”) oraz 4 grudnia br. (sesja „jesienna”).

W związku z obowiązującymi w kraju obostrzeniami nakazującymi między innymi zachowywanie między sobą co najmniej 2-metrowych odstępów Krajowa Komisja Kwalifikacyjna, biorąc pod uwagę liczbę kandydatów chcących przystąpić do egzaminu oraz pojemność sal, w których miałyby odbyć się egzaminy pisemne, wydała zarządzenie, że egzamin pisemny w dniu 4 września br. będzie przeprowadzony we wszystkich okręgowych izbach w tym samym czasie, z podziałem na specjalności uprawnień budowlanych i tak: o godzi-

Egzamin pisemny z zachowaniem rygorów odległości

nie 9.00 rozpocznie się egzamin na uprawnienia w specjalności konstrukcyjno-budowlanej (we wszystkich rodzajach i zakresach), o godzinie 14.00 rozpocznie się egzamin na uprawnienia w pozostałych specjalnościach (we wszystkich rodzajach i zakresach).

Podczas egzaminu pisemnego w dniu 4 września br. obowiązywały bardzo surowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa sanitarnego. Przestrzegane było na każdym etapie zachowanie dystansu między zdającymi, obowiązywały maseczki zakrywające usta i nos oraz dezynfekcja rąk po wejściu do budynku i przed wejściem na salę. Przy wejściu na salę kandydaci zobowiązani byli do złożenia oświadczenia o stanie zdrowia i braku kontaktu z osobami z objawami zakażenia wirusem SARS-CoV-2 oraz przebywającymi na kwarantannie, mierzona była temperatura ciała, a po zajęciu wskazanego miejsca kandydat zobowiązany był do jego dezynfekowania za pomocą udostępnionych środków. Wypełnione testy kandydaci składali do wyznaczonych pojemników, które po zabezpieczeniu zostały zdeponowane w szafie pancernej w siedzibie Izby. Na testy była nałożona 48-godzinna kwarantanna i dopiero po tym czasie testy były sprawdzane.

Egzaminy ustne były przeprowadzane również przy zapewnieniu rygorów bezpieczeństwa sanitarnego. Na sali przygotowań obowiązywały maseczki i rękawiczki ochronne, dezynfekcja rąk. Przepisy i rozporządzenia dostępne były na stanowiskach komputerowych. Składane było również oświadczenie covidowskie. W sali egzaminacyjnej Komisja oddzielona była od zdającego ekranem z pleksi, a kandydat był zobowiązany do dezynfekowania swojego stanowiska. Po zakończeniu egzaminu ustnego Komisja po krótkiej naradzie ogłaszała wynik egzaminu, po czym kandydat opuszczał budynek.

Kandydaci na egzamin ustny byli precyzyjnie zapraszani na uzgodnioną godzinę, tak że nie było możliwości grupowania się.

Z uwagi na panującą sytuację epidemiczną zrezygnowano z uroczystego wręczenia decyzji o nadaniu uprawnień budowlanych, w związku z czym kandydat, który zdał egzamin, składał przed Komisją ślubowanie,

Egzamin ustny

a dokumenty potwierdzające uzyskanie uprawnień zostaną przesłane pocztą.

Zgodnie z zarządzeniem KKK 4 września br. o godzinie 9.00 rozpoczął się egzamin pisemny dla specjalności konstrukcyjno-budowlanej, a o godzinie 14.00 dla pozostałych specjalności. Egzamin odbył się w Centrum Wykładowym Politechniki Poznańskiej, przy ul. Piotrowo 2, na sali, która mogła pomieścić 600 osób.

Do egzaminu testowego łącznie z osobami, które zdawały po raz drugi, dopuszczono 312 osób. Do pisania testu przystąpiło 235 osób. Egzamin testowy zdało 215 osób, co daje sprawność zdawalności na poziomie 91,49%.

Do egzaminu ustnego, łącznie z osobami, które zdawały kolejny raz, przystąpiło 270 osób, z czego 206 osób zdało egzamin, co stanowi 76,30% zdających.

Na następnej stronie zestawiono wyniki egzaminu na uprawnienia budowlane, który rozpoczął się 4 września br., z rozbiciem na poszczególne specjalności.

Należy podkreślić, że zastosowane zabezpieczenia sanitarne okazały się skuteczne. Nie dotarły do nas żadne sygnały, żeby któraś z osób zdających egzamin oraz z członków Komisji egzaminacyjnych, a także z osób zapewniających obsługę techniczną uległa zakażeniu wirusem SARS-CoV-2.

Wszystkim osobom biorącym udział w przygotowaniu oraz przeprowadzeniu XXXV sesji egzaminacyjnej należą się słowa uznania i gorące podziękowania.

Wyniki egzaminu na uprawnienia budowlane – sesja XXXV

Specjalność	Egzamin testowy			Egzamin ustny		
	Liczba osób zdających test	Liczba osób, które zdały test	Procentowa zdawalność %	Liczba osób zdających egzamin ustny	Liczba osób, które zdały egzamin ustny	Procentowa zdawalność %
Konstrukcyjno-budowlana	113	109	96,46	143	99	69,23
Inżynierska drogowo	23	20	86,96	21	19	90,48
Inżynierska mostowa	4	4	100,00	4	4	100,00
Inżynierska kolejowa – obiekty budowlane	5	3	60,00	3	3	100,00
Inżynierska kolejowa – SRK	4	4	100,00	4	4	100,00
Inżynierska hydrotechniczna	1	1	100,00	1	1	100,00
Instalacyjna telekomunikacyjna	5	5	100,00	5	5	100,00
Instalacyjna sanitarna	51	44	86,27	60	43	71,67
Instalacyjna elektryczna	29	25	86,21	29	28	96,55
Razem WOIB	235	215	91,49	270	206	76,30

Z ostatniej chwili

29 października br. Krajowa Komisja Kwalifikacyjna podjęła uchwałę w sprawie odwołania jesiennej sesji egzaminacyjnej na uprawnienia budowlane, która miała rozpocząć się egzaminem pisemnym w dniu 4 grudnia 2020 r. Zasady i terminy egzaminów na uprawnienia budowlane w 2021 roku ustalone zostaną w terminie późniejszym. ■

Pandemia a działanie samorządu zawodowego – ciąg dalszy

| Jerzy Stroński |

Działanie Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa w okresie pandemii opiera się na Zarządzeniu Przewodniczącego Rady nr 16 z dnia 1 czerwca 2020 oraz zarządzeniu nr 27/20 z dnia 23 października 2020 r. dotyczących zasad organizacji posiedzeń komisji i zespołów oraz szkoleń w okresie trwania pandemii w trybie obowiązujących obostrzeń sanitarnych.

Wprowadziliśmy obowiązek noszenia maseczek w budynku Izby i obowiązek dezynfekcji rąk przed wej-

ściem do pomieszczeń biura. Praca Izby odbywa się w zakresie ograniczonym i niezbędnym do realizacji bieżących spraw. W zależności od potrzeb prace administracyjno-biurowe częściowo wykonywane są w trybie on-line. W podobny sposób odbywają się posiedzenia organów, komisji i zespołów.

Niezbędne kontakty osobiste realizowane są tylko po uzgodnieniu telefonicznym. Ostatnie posiedzenie Prezydium Rady WOIB odbyło się w trybie hybrydowym, ze względu na obostrzenia dotyczące przebywania

w sali maksymalnie 5 osób. Pozostali członkowie Prezydium on-line aktywnie uczestniczyli w posiedzeniu.

Nie odbędą się warsztaty „Projektowanie jako gra zespołowa”, które tradycyjnie współorganizowaliśmy z WOIA w pierwszej dekadzie listopada. Odwołano również sesję egzaminacyjną na uprawnienia budowlane, która miała się rozpocząć 4 grudnia br. PIIB nie określiła nowego terminu na egzaminy. Natomiast należy podkreślić, że Okręgowa Komisja Kwalifikacyjna WOIB jest przygotowana do egzaminów w innym terminie.

Bardzo ważnym obowiązkiem samorządu zawodowego, który trzeba realizować w okresie pandemii, są szkolenia. Działa Zespół ds. szkoleń w trybie on-line. Obecnie najwięcej szkoleń odbywa się na portalu

CUTOB-PZITB, który ma niestety ograniczenia ilościowe osób uczestniczących.

Pozostałe stowarzyszenia nie są jeszcze przygotowane do nowych warunków organizacji szkoleń. W związku z tym koledzy z Zespołu mają za zadanie do końca br. wprowadzić ten typ szkoleń we wszystkich stowarzyszeniach, co jest zadaniem bardzo trudnym. WOIB może korzystać z portalu PIIB. Nie jesteśmy pozbawieni możliwości przeprowadzania szkoleń w trybie on-line. Naszym celem jest wprowadzenie tego typu szkoleń we wszystkich stowarzyszeniach z terenu Wielkopolski.

W zakresie realizacji naszej inwestycji, po otrzymaniu pozwolenia na budowę, jesteśmy na etapie wyboru wykonawcy, co odbędzie się w ramach przetargu. ■

Sprawozdanie nr 7/2020

z dnia 31.10.2020 r. Zespołu do spraw realizacji uchwały nr 1/2018 r. Nadzwyczajnego Zjazdu Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa w sprawie przyjęcia Programu rozwoju Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa w Poznaniu w oparciu o budowę budynku szkoleniowo-konferencyjnego

| Krzysztof Pięta |

Zespół w okresie od 31.08.2020 r. koordynował następujące prace:

■ W zakresie budynku szkoleniowo-konferencyjnego

1. Na posiedzeniu Rady WOIB 15.09.2020 r. przedstawione zostały wytyczne do opracowania dokumentacji wykonawczej oraz oferta pracowni projektowej na wykonanie projektów wykonawczych oraz kosztorysów.
2. 29.09.2020 r. uzyskaliśmy ostateczną decyzję o pozwoleniu na budowę nr 1912/2020 r.
3. 6.10.2020 r. została zawarta umowa z pracownią projektową ANI Anna Smólska na wykonanie dokumentacji projektowej wykonawczej i opraco-

wanie kosztorysów. Nadzór nad wykonywaniem dokumentacji wykonawczej sprawują inspektorzy nadzoru. Odbywają się narady koordynacyjne, na których omawiane są szczegółowe rozwiązania.

4. Na posiedzeniu Prezydium Rady WOIB 27.10.2020 roku zatwierdzony został Regulamin wyboru generalnego wykonawcy inwestycji. 30.10.2020 r. ukazało się ogłoszenie o przetargu i powiadomienie o ogłoszeniu otrzymali wszyscy czynni członkowie WOIB.

Procedura przetargowa będzie trwała do końca stycznia 2021 roku.

W zakresie parkingu

1. Trwają szczegółowe uzgodnienia z konserwatorem zabytków, zarządem dróg oraz jest uruchomiona procedura uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Z uwagi na panującą epidemię wszelkie procedury urzędowe zostały mocno spowolnione. W trakcie uzgodnień powstała kolizja projektowanego par-

kingu z planami budowy ścieżki rowerowej wzdłuż PST między dworcem komunikacyjnym Sobieskiego z Mostem Teatralnym. W związku z powyższym uległa zmianie koncepcja projektowa parkingu.

Koordynator Zespołu
30.10.2020 r. ■

Członkowie WOIB mają możliwość ulgowej prenumeraty jednego czasopisma naukowo-technicznego

po wypełnieniu i przesłaniu drogą mailową lub pocztową na adres biura WOIB formularza dotyczącego zamówienia wybranego czasopisma.

Wysokość opłaty własnej dla członków Izby wynosi **30% rocznej ceny prenumeraty**.

Zainteresowanych zrealizowaniem prenumeraty zapraszamy na stronę:

<http://www.woiib.org.pl/dla-czlonkow-menu/biblioteka-i-czasopisma/prenumerata>

Szanowani Państwo,

z uwagi na ogólną sytuację epidemiczną w kraju, szkolenia dla członków Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa będą organizowane w systemie on-line. Tematy szkoleń wraz z wykładami będą wprowadzane i aktualizowane na stronie internetowej WOIB.

PEŁNA INSTRUKCJA REJESTROWANIA, LOGOWANIA I UCZESTNICTWA W SZKOLENIU oraz wszystkie aktualności podane będą pod adresem www.woiib.org.pl w zakładce szkolenia.

Prosimy na bieżąco śledzić informację.

Mamy nadzieję, iż zaproponowane przez nas rozwiązanie spełnia Państwa oczekiwania.

*„Śpieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą...”
ks. Jan Twardowski*

Z szeregów członków Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa odeszli:

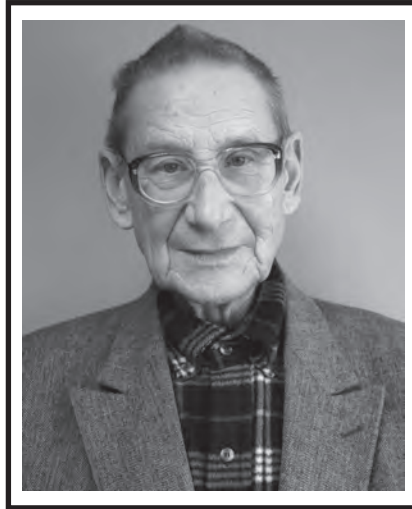
Stanisław Adamczyk	Mikstat	Wojciech Niedzielski	Poznań
Roman Bartkowiak	Poznań	Kazimierz Nowicki	Poznań
Ireneusz Brzeziński	Gniezno	Władysław Papierski	Gniezno
Andrzej Brychcy	Poznań	Marian Podsadny	Września
Jan Grzesiak	Kalisz	Kazimierz Ratajczak	Poznań
Janusz Stefan Jagodziński	Kalisz	Wiesław Andrzej Ratajszczak	Poznań
Tomasz Janaszak	Puszczykowo	Andrzej Tomasz Soberski	Poznań
Wojciech Kaczmarski	Luboń	Alina Sorgowicka	Piła
Jan Klak	Osieczna	Wojciech Szlagowski	Mosina
Janusz Krajewski	Ostrów Wlkp.	Leszek Wojciechowski	Rawicz

Wspomnienie o Jerzym Adaszewskim

| Łukasz Gorgolewski |

19 sierpnia 2020 r. odszedł od nas w wieku 88 lat, po długiej i ciężkiej chorobie, Kol. Jerzy Adaszewski. Był absolwentem Wydziału Elektrycznego Politechniki Poznańskiej. Posiadał uprawnienia budowlane do sporządzania projektów i kierowania robotami budowlanymi, w specjalności instalacji i urządzeń elektrycznych oraz w specjalności elektryfikacja linii kolejowych.

Jako członek Stowarzyszenia Elektryków Polskich, jednego ze stowarzyszeń organizujących samorząd zawodowy – Polską Izbę Inżynierów Budownictwa, od początku aktywnie włączył się w tworzenie struktur Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Był delegatem na Zjazd Okręgowy WOIB I, II, III i IV kadencji. Przez pierwsze dwie kadencje pełnił funkcję przewodniczącego Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego WOIB. Działo się to w czasie, kiedy dopiero uczyliśmy się jako inżynierowie stosowania nowych dla nas procedur i zasad prawnych związanych z odpowiedzialnością zawodową i dyscyplinarną. Był także czynnym członkiem działających w ramach WOIB Zespołu ds. Procesów Budowlanych i Zespołu ds. Kontaktów Zagranicznych.

Większość z nas znała Go głównie z aktywnej działalności w WOIB, w trakcie której wykorzystywał swoją rozległą wiedzę i doświadczenie nabyte w trakcie kariery zawodowej. Na jej początku, w latach sześćdziesiątych XX wieku, był jednym z inicjatorów, a następnie prowadzącym budowę Telewizyjnej Stacji Przekaznikowej na Złotej Górze k. Konina. Przez 10 lat był inspektorem nadzoru robót elektrycznych budowy Odkrywek Kazimierz i Józwin Kopalni Węgla Brunatnego Konin. W tym czasie był także nauczycielem przedmiotów zawodowych w Zasadniczej Szkole Górniczej KWB Konin. W latach 1972–1982 pracował jako projektant i kierownik zespołu elektrycznego w Biurze Pro-

jektów Przemysłu Betonów „Bipro-dex”. Równocześnie pełnił funkcję sprawdzającego w Kolejowym Biurze Projektów w Poznaniu.

Od roku 1997 prowadził działalność gospodarczą obejmującą projektowanie i nadzory inwestorskie. Wykonywał opinie i ekspertyzy techniczne m.in. na zlecenie sądów, prokuratury oraz policji. Był biegłym sądowym przy Sądzie Okręgowym w Poznaniu.

Jerzy Adaszewski od pokoleń był rodzinnie związany z Dopiewem. Również na terenie gminy udzielał się społecznie. Przez 15 lat pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego Zarządu Spółki Wodnej do Eksploatacji Wodociągu w Dopiewie. W latach 1994–1998 był radnym Rady Gminy Dopiewo oraz jej delegatem do Sejmiku Województwa Poznańskiego.

Za swoje zasługi był wielokrotnie odznaczany i wyróżniany. Na wniosek WOIB został uhonorowany: Srebrną i Złotą Odznaką Honorową PIIB, Odznaką Zasłużony dla Energetyki, Złotym Medalem za Długoletnią Służbę (przyznawanym przez Prezydenta RP).

Jurka cechowała łatwość i umiejętność nawiązywania stosunków z ludźmi, życzliwość i koleżeństwo. I takim Go zapamiętamy. ■

Walne Zgromadzenie Oddziału Poznańskiego PZITB

| Jacek Mądrowski |

W marcu 2020 roku zakończyliśmy trwającą cztery lata kadencję w działalności naszego związku. Zgodnie ze Statutem PZITB przewodniczący zaprasza na Walne Zgromadzenie Oddziału, w którym biorą udział z głosem stanowiącym – wszyscy członkowie zwyczajni Oddziału, którzy nie zalegają z opłaceniem składek. Walne Zgromadzenie Członków zaplanowano na 23 marca 2020 r. Walne Zgromadzenie Oddziału Poznańskiego PZITB z uwagi na epidemię wirusa SARS-CoV-2 zostało zawieszona na czas nieokreślony. 1.06.2020 r. na posiedzeniu Prezydium Oddziału ustalono nowy termin WZO na 24.07.2020 r., zgodnie z Uchwałą Zarządu upoważniająca Prezydium do podjęcia takiej decyzji. Jednocześnie zaproszono Zespół ds. opracowania programu i regulaminu WZO.

24 lipca 2020 roku w sali konferencyjnej Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN Ośrodek Nauki w Poznaniu odbyło się Walne Zgromadzenie Oddziału Poznańskiego Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa. Ze względu na brak quorum w pierwszym proponowanym terminie, tj. o godz. 16.00, obrady Walnego Zgromadzenia rozpoczęły się w drugim terminie, tzn. o godz. 16.15 przy obecności 64 członków.

W celu usprawnienia głosowań podczas Walnego Zgromadzenia wykorzystano system elektroniczny.

Walne Zgromadzenie Oddziału Poznańskiego PZITB otworzył przewodniczący Oddziału kol. Edmund Przybyłowicz, który przywitał zaproszonych i przybyłych gości: Kazimierza Pawlickiego – prezesa FSNT-NOT w Poznaniu i SEP, Włodzimierza Drabera – zastępcę przewodniczącego Okręgowej Rady Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa, Michała Wyszowskiego – przedstawiciela Okręgowego Inspektoratu Pracy, dziekanów, profesorów Politechniki

Poznańskiej oraz Uniwersytetu Przyrodniczego, a także wszystkich obecnych na spotkaniu członków Oddziału Poznańskiego PZITB.

Na przewodniczącego Walnego Zgromadzenia kol. Edmund Przybyłowicz przedstawił proponowaną przez ustępujący Zarząd kandydaturę kol. Piotra Stawickiego, która została przyjęta jednomyślnie przez uczestników Zgromadzenia w głosowaniu jawnym. Z pełną akceptacją przez zgromadzonych przyjęte zostały zaproponowane kandydatury: na zastępcę przewodniczącego – kol. Józefa Jasiczaka oraz dwóch sekretarzy WZO: kol. Marii Ratajczak i kol. Mirosławy Przybylskiej.

Prezydium Walnego Zgromadzenia Oddziału Poznańskiego PZITB.
Fot. Mirosław Praszkowski

W kolejnym punkcie Walnego Zgromadzenia kol. P. Stawicki zaproponował przyjęcie porządku obrad oraz regulaminu obrad, przybliżając zgromadzonym przygotowane wcześniej propozycje. Przyjęte one zostały w głosowaniu jawnym jednomyślnie przez uczestników Walnego Zgromadzenia.

Kolejnym ważnym punktem był wybór komisji Walnego Zgromadzenia (Komisji Mandatowej, Wyborczej, Skrutacyjnej, Uchwał i Wniosków). Zaproponowane osoby po jednomyślnym ich przyjęciu i ukonstytuowaniu składu rozpoczęły prace. Wreszcie przyszedł czas na wystąpienie zaproszonych gości, którzy skierowali do członków Zgromadzenia wiele serdecznych słów, a przede wszystkim życzenia owocnych obrad.

Głos kolejno zabierali, dziękując ustępującemu Zarządowi za współpracę oraz życząc, aby wybór nowego Zarządu pozwolił na rozwój Stowarzyszenia i jeszcze lepszą współpracę pomiędzy organizacjami:

- Kazimierz Pawlicki – prezes FSNT-NOT w Poznaniu i SEP,
- Włodzimierz Draber – zastępca przewodniczącego Okręgowej Rady Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa,
- Michał Wyszkowski – przedstawiciel Okręgowego Inspektoratu Pracy,
- Karol Fiedor – przedstawiciel Wielkopolskiej Okręgowej Izby Architektów.

Kol. Wiktor Piwkowski – sekretarz generalny ZG PZITB skierował do uczestników obrad przesłanie, w którym podkreślił swój sentyment do Poznania i podsumował swoją dotychczasową działalność w ZG PZITB. Wymienił trzy, jego zdaniem, najważniejsze osiągnięcia PZITB ostatnich lat: przywrócenie możliwości ubiegania się o uprawnienia budowlane przez techników budownictwa, podpisanie porozumienia w sprawie bezpiecznej pracy w budownictwie oraz rozpropagowanie technologii BIM w szkolnictwie wyższym i praktyce zawodowej. Przedstawił też trzy najważniejsze wyzwania, które stoją przed nowym zarządem PZITB: kontakt z młodzieżą, wydawnictwa branżowe PZITB oraz finanse ZG.

Na zakończenie kol. Wiktor Piwkowski poprosił uczestników Zgromadzenia o udzielenie poparcia dla kandydatury kol. Marii Kaszyńskiej na nowego przewodniczącego ZG PZITB.

Przewodniczący Walnego Zgromadzenia podziękował za życzliwe słowa i adresy, które napłynęły z róż-

nych Oddziałów PZITB, uczelni i stowarzyszeń zrzeszonych w FSNT-NOT w Poznaniu.

W związku z nagłą śmiercią kol. Jerzego Gładysiaka przewodniczący Zebrania poprosił zgromadzonych o powstanie, aby chwilą ciszy uczcić pamięć zmarłego Kolegi, a następnie odczytał treść uchwały nr 2/2020, proponującej wystąpienie do Zarządu Głównego PZITB o nadanie pośmiertnie kol. Jerzemu Gładysiakowi godności Członka Honorowego PZITB na Zjeździe Krajowym PZITB. Uchwała została jednomyślnie przyjęta przez Walne Zgromadzenie.

Następnie przewodniczący odczytał treść Uchwały nr 1/2020, proponującej nadanie kol. Bogumile Krzekotowskiej godności Honorowego Przewodniczącego Koła Seniorów. Uchwała została jednomyślnie przyjęta przez Walne Zgromadzenie.

Uroczystym akcentem Zjazdu było wręczenie honorowych odznaczeń PZITB. Przewodniczący Zarządu kol. Edmund Przybyłowicz przedstawił listę odznaczonych.

Odznaki Zasłużonego Seniora PZITB otrzymali:

- kol. Włodzimierz Łęcki,
- kol. Ewelina Szukała.

Srebrną honorową odznaką PZITB odznaczeni zostali:

- kol. Anna Szymczak-Graczyk,
- kol. Michał Majcherek.

Odznaczenia te wręczone zostały przez sekretarza generalnego ZG PZITB i przewodniczącego Oddziału Poznańskiego PZITB.

W kolejnym punkcie programu przedstawione zostały sprawozdania z działalności Oddziału Poznańskiego PZITB minionej kadencji 2016–2020:

- Przewodniczący Oddziału Poznańskiego PZITB kol. Edmund Przybyłowicz przedstawił najważniejsze punkty dotyczące działalności Oddziału w ostatnich 4 latach. Zostały one opublikowane w materiałach informacyjnych przekazanych każdemu z uczestników Zgromadzenia.
- Sprawozdanie Sądu Koleżeńskiego przedstawił przewodniczący SKO kol. Wiesław Buczkowski.

Wręczenie odznaczenia Zasłużonego Seniora kol. Włodzimierzowi Łęckiemu.
Fot. MP

Kol. Ewelina Szukała odznaczona medalem Zasłużonego Seniora.
Fot. MP

- Kol. Aleksander Szymkowiak, przewodniczący KRO przedstawił sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

W dyskusji nad sprawozdaniami głos kolejno zabierali:

- kol. Zbigniew Augustyniak,
- kol. Franciszek Prahl,
- kol. Bolesław Topolski.

Po zakończeniu dyskusji kol. Piotr Stawicki przeprowadził głosowanie nad przyjęciem sprawozdań statutowych organów Oddziału oraz udzieleniem absolutorium ustępującemu Zarządowi Oddziału Poznańskiego PZITB. Na mocy głosowania zatwierdzono sprawozdania i udzielono absolutorium ustępującemu Zarządowi Oddziału Poznańskiego PZITB.

Wybory nowego zarządu rozpoczęły się od ustalenia listy kandydatów na przewodniczącego. Jedynym zgłoszonym kandydatem został kol. Edmund Przybyłowicz, dotychczasowy przewodniczący Zarządu. Krótką charakterystykę kandydata przedstawił kol. Marcin Kanoniczak. Kol. Edmund Przybyłowicz po wyrażeniu zgody na kandydowanie przedstawił zebrany główne założenia programowe pracy Oddziału Poznańskiego PZITB na lata 2020–2024, wskazując na kontynuację

działań podjętych przez poprzedni Zarząd Oddziału. Przewodniczący obrad po wystąpieniu programowym kandydata zarządził głosowanie na przewodniczącego Oddziału. Wyniki elektronicznego głosowania przedstawiały się następująco: za: 52 głosy, przeciw: 0 głosów, wstrzymujące 4 głosy.

W imieniu zgromadzonych Piotr Stawicki złożył bardzo serdeczne gratulacje nowo wybranemu przewodniczącemu Zarządu Oddziału Poznańskiego PZITB kol. Edmundowi Przybyłowiczowi.

Po zakończonym głosowaniu i ogłoszeniu wyników wyborów przewodniczący Zjazdu ogłosił 15-minutową przerwę.

Wybory członków Zarządu Oddziału, Komisji Rewizyjnej, Sądu Koleżeńskiego, przedstawicieli do Rady FSNT–NOT w Poznaniu oraz delegatów na Krajowy Zjazd odbywały się w głosowaniu tajnym na poszczególnych kandydatów.

Członkami Zarządu Oddziału PZITB zostały wymienione poniżej osoby: Barbara Ksit, Elżbieta Stakun, Jacek Mądrawski, Roman Napierała, Daniel Przybylski, Anna Szymczak-Graczyk, Urszula Bartkowska, Ryszard Kahl, Roman Pilch, Maria Świerczak, Marlena Kucz,

Maria Ratajczak, Wojciech Szyguła i Tomasz Wiatr.

Członkami Komisji Rewizyjnej Oddziału PZITB zostali: Marcin Kanoniczak, Zbigniew Augustyniak, Tadeusz Jan Pawlak, Grażyna Kubaś, Dorota Rajewska-Durniewicz. Członkami Sądu Koleżeńskiego Oddziału PZITB zostały następujące osoby: Wiesław Buczkowski, Jacek Wdowicki, Jerzy Tykociński, Bernard Bartosik, Halina Pawlak.

Przedstawicielami do Rady FSNT-NOT w Poznaniu zostali: Edmund Przybyłowicz – przewodniczący Zarządu Oddziału Poznańskiego PZITB, Katarzyna Rzeszut – po zakończeniu kadencji kol. Elżbiety Stakun w Radzie FSNT-NOT.

Delegatami na Krajowy Zjazd PZITB zostali: Edmund Przybyłowicz, Barbara Ksit, Anna Szymczak-Graczyk, Tomasz Błaszczyczyński, a zastępcami Bolesław Topolski, Elżbieta Stakun.

Po opracowaniu zgłoszonych podczas obrad wniosków Komisja Uchwał i Wniosków Walnego Zgromadzenia OP PZITB przedstawiła następującą uchwałę i wnioski końcowe:

1. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd Oddziału do wspierania kół w organizowaniu różnych atrakcyjnych form działalności integracyjnych, mających na celu rozwój naszego Stowarzyszenia.
2. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do kontynuowania pozyskiwania nowych członków wśród studentów i uczniów techników budowlanych poprzez różnorodną działalność, a przede wszystkim multimedialną.
3. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do uaktualnienia forum społecznościowego prowadzonego przez Kadrę Młodych i zwiększenia aktywności w nim (Facebook PZITB).
4. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do kontynuowania opieki nad seniorami Stowarzyszenia i udzielania wsparcia długoletnim członkom.

5. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do kontynuowania współpracy z Polską Izbą Inżynierów Budownictwa, z organami administracji samorządowej oraz z uczelniami wyższymi.
 6. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do kontynuowania organizacji Warsztatów Nadzoru Budowlanego w Wałczu oraz przygotowywanej przez Komitet Remontów konferencji naukowej dot. rewitalizacji obszarów zurbanizowanych.
 7. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do podjęcia trudu uczestnictwa w ewaluacji czasopism Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w celu uzyskania wyższej liczby punktów za publikowanie artykułów w polskich czasopismach.
 8. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do kontynuowania publikowania czasopisma Oddziału w wersji elektronicznej.
 9. Walne Zgromadzenie Oddz. Poznańskiego PZITB zobowiązuje nowo wybrany Zarząd do przekazywania informacji o dostępności czasopism w wersji PDF na stronie internetowej Oddziału.
- Przewodniczący Zjazdu kol. Piotr Stawicki zakończył o godz. 20.30 Walne Zgromadzenie Oddziału Poznańskiego PZITB. ■

Jubileusz 100-lecia Zespołu Szkół Rolniczo-Budowlanych w Lesznie

| Mirosława Ogorzelec |

Do zakresu działań statutowych naszego samorządu zawodowego należy współpraca ze szkołami zawodowymi o profilu budowlanym. Podczas spotkań z uczniami przekazujemy informacje na temat możliwości zdobywania uprawnień budowlanych, wspieramy różne inicjatywy szkolne, takie jak konkursy i olimpiady. Uczniowie mogą brać udział w szkoleniach organizowanych przez WOIB. Jedną ze szkół, z którą współpracujemy od kilku lat, jest Zespół Szkół Rolniczo-Budowlanych im. „Synów Pułku” w Lesznie. Dlatego było nam bardzo miło móc uczestniczyć 26 września 2020 roku w uroczystości poświęconej upamiętnieniu Jubileuszu 100-lecia Szkoły. Honorowy Patronat nad Jubileuszem sprawowali Prezydent

Kamila Sprenger przekazuje ufundowany sztandar szkoły pocztowi sztandarowemu.
Fot. ZSR-B Leszno

Miasta Leszna, Starosta Leszczyński oraz Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Oprócz przedstawicieli obecnego grona pedagogicznego na uroczystość przybyło wiele osób, którym historia oraz obecny los szkoły jest nieobcy: parlamentarzyści regionu leszczyńskiego, samorządowcy miejscy i powiatowi, poprzedni dyrektorzy szkół rolniczych i budowlanych Leszna, emerytowani nauczyciele, przedstawiciele firm o profilu rolniczym i budowlanym, uczniowie i inni zaproszeni goście. Wielkopolską Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa, podczas obchodów Jubileuszu, reprezentowali Mirosława Ogorzelec – sekretarz WOIB, Zbigniew Bigoszewski odpowiedzialny z ramienia WOIB za współpracę ze szkołami zawodowymi o profilu budowlanym oraz pracownik delegatury w Lesznie – Krzysztof Stróżycki.

Mirosława Ogorzelec – w imieniu WOIIIB składa gratulacje z okazji Jubileuszu.
Fot. ZSR-B Leszno

Zaproszeni goście.
Fot. ZSR-B Leszno

Dyrektor szkoły Pani Kamila Sprenger w swoim wystąpieniu przedstawiła historię powstania szkoły, której początki sięgają 1920 roku, kiedy to Wielkopolska Izba Rolnicza uruchomiła w Lesznie szkołę rolniczą. W lipcu 1924 roku Wydział Powiatowy zakupił dla szkoły nieruchomości przy ulicy Lipowej. Obejmowała ona budynek szkolny, stajnię, wozownię i ogród. Po wojnie znajdowało się tam Państwowe Gimnazjum Rolnicze, przekształcone następnie w Liceum Rolnicze. W późniejszych latach funkcjonowało tam Technikum Ogrodnicze i Technikum Rolnicze. Zespół Szkół Rolniczo-Budowlanych powstał w 2002 roku z połączenia Zespołu Szkół Rolniczych z Zespołem Szkół Budowlanych. Na obszarze placówki znajdują się wspaniałe zabytkowe budynki, które niewątpliwie nadają temu miejscu splendoru.

Podczas uroczystości obchodów bardzo ważnym i wzruszającym momentem było przekazanie społeczności szkolnej sztandaru szkoły, którego współfundatorem była Wielkopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa.

Nasza delegacja, w imieniu przewodniczącego WOIIIB Jerzego Strońskiego, przekazała na ręce Pani Kamili Sprenger list gratulacyjny z życzeniami, w którym wyrażono uznanie dla osiągnięć dydaktycznych szkoły,

wiedzy i fachowości jej absolwentów oraz determinacji i perfekcyjności całej kadry dydaktycznej w realizacji procesu kształcenia i wychowania. Wszystkim pracownikom szkoły oraz uczniom przesłano życzenia, by zdrowie i pomyślność były zawsze źródłem osobistego szczęścia i satysfakcji.

W trakcie obchodów odbyło się uroczyste otwarcie szkolnej Izby Pamięci zrealizowanej przy współpracy Urzędu Miasta Leszna oraz Stowarzyszenia Przyjaciół Leszczyńskiej Szkoły Rolniczo-Budowlanej, w ramach inicjatywy lokalnej zadania publicznego pod nazwą: „Ku pamięci... Izba Pamięci Zespołu Szkół Rolniczo-Budowlanych – uczczenie 100-lecia istnienia szkoły.”

Kolejnym ważnym punktem uroczystości było odsłonięcie okolicznościowej tablicy pamiątkowej przy dziedzińcu szkoły. Przybyli goście mieli możliwość wpisania się do Księgi Pamiątkowej oraz zapoznania się z wydaną na tę okoliczność monografią szkoły pt. „Szkoła łącząca pokolenia 1920–2020.”

Rocznicowe spotkanie uświetnili programem muzyczno-recytatorskim uczniowie szkoły, a po oficjalnych wystąpieniach zaproszono zebranych gości na poczęstunek przygotowany i serwowany przez uczniów szkoły. ■

Ekonomia, ekologia i edukacja przy termomodernizacji Szkoły Podstawowej w Sławsku

| Andrzej Kulesa |
| Wioleta Alenowicz |

Podejmując decyzje inwestycyjne dla inwestora, szczególnie publicznego, ważne są nie tylko kwestie ekonomiczne, ale również wykorzystywanie ekologicznych źródeł energii oraz wielopłaszczyznowa edukacja poszanowania środowiska.

Według szacunków na terenie UE sektor budynków odpowiada za około 40% całkowitego zużycia energii, zatem kwestie efektywności energetycznej budynków mają znaczący wpływ na całkowity bilans. Właśnie w sektorze budownictwa uzyskane efekty ekologiczne w zakresie oszczędności energii mogą być największe. Efektywność energetyczna budynków, czyli ich sprawność energetyczna, to stopień przygotowania budynku do zapewnienia komfortu jego użytkownikom przy możliwie najniższym zużyciu energii. W celu określenia najbardziej ekonomicznych sposobów poprawy charakterystyki energetycznej dla konkretnego, istniejącego budynku należy wykonać audyt energetyczny na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowego zakresu i form audytu energetycznego. Wówczas na podstawie przeprowadzonych wyliczeń można wskazać działania, które pozwolą uzyskać największe oszczędności energii przy możliwie najkrótszym czasie zwrotu poniesionych nakładów.

Audyt wykonany dla Szkoły Podstawowej w Sławsku (gmina Rzgów, powiat koniński) wskazał na średni stan techniczny budynku. Ściany zewnętrzne wymagały izolacji termicznej, po poprawie ciągłości izolacji przeciwwodnej stropodachów należało je ocieplić, a kilka starych okien i drzwi zostało uznanych za niezbędne do wymiany. Obiekt dotychczas był ogrzewany kotłem, którego paliwo stanowił olej opałowy. W budynku było

zamontowanych łącznie 210 szt. grzejników, które wymagały wymiany. W audycie dokonano obliczeń współczynników przenikania U elementów budynku. Należy pamiętać, że od 1 stycznia 2021 roku zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* obowiązują zastrzeżone wymagania m.in. dotyczące wartości współczynnika przenikania ciepła U ścian, dachów, stropów i stropodachów dla wszystkich rodzajów budynków.

Tabela 1. Przenikanie ciepła przez wybrane elementy obiektu przed termomodernizacją i wymagania stawiane tym elementom zgodnie z aktualnymi przepisami

Wybrane wyniki współczynnika przenikania ciepła U dla obiektu wg audytu	Współczynnik przenikania ciepła $U_{(max)}$ zgodnie z wymaganiami od 1 stycznia 2021 roku
ściany zewnętrzne budynku szkoły i przedszkola: $U = 0,44 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	Ściany zewnętrzne dla pomieszczeń ogrzewanych: $U = 0,20 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$
ściany zewnętrzne sali gimnastycznej: $U = 1,40 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	
stropodach wentylowany szkoły: $U = 0,86 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	Dachy, stropodachy i stropy dla pomieszczeń ogrzewanych: $U = 0,18 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$
dach nad salą gimnastyczną: $U = 4,30 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	
stolarka okienna drewniana: $U = 2,30 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	Okna (z wyjątkiem okien połaciowych), drzwi balkonowe i powierzchnie przezroczyste nieotwieralne: $U = 0,9 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$
stolarka drzwiowa (szklana stara): $U = 4,00 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	

Ryc. 1. Elewacja wejściowa szkoły nie modernizowana od momentu budowy.
Fot. Wioleta Alenowicz

Ryc. 2. Projekt elewacji wejściowej Szkoły Podstawowej w Sławsku.
Fot. WA

Ryc. 3. Podczas prowadzenia prac wejście główne do budynku było całkowicie zamknięte dla użytkowników szkoły, korzystali oni z wejścia bocznego, aby zabezpieczyć plac budowy.
Fot. WA

Ryc. 4. Układanie warstw elewacyjnych zgodnie z wytycznymi ETICS od dołu z zachowaniem tzw. mijanki między płytami minimum 15 cm.
Fot. WA

Podjęte działania za cel stawiały zmniejszenie kosztów użytkowania obiektu, wykorzystanie OZE oraz pozyskanie środków finansowych na termomodernizację obiektu (w formie dotacji). Wybrano najlepszy wariant pod względem **energetycznym i ekonomicznym**. Wnio-

ski audytu wskazały, iż wykonanie termomodernizacji przyczyni się do uzyskania oszczędności zapotrzebowania na energię w wysokości 85,82%. Dodatkowo cała inwestycja dotyczy obiektów szkolnych, co nabiera kolejnego ważnego **edukacyjnego** aspektu, gdyż pokazu-

Ryc. 5. Elewacja wejścia głównego nabrała nowego wyglądu po wykonaniu prac dociepleniowych.
Fot. WA

je młodemu pokoleniu, jak dbać o planetę, korzystając z OZE.

Docieplenie ścian zewnętrznych przewidziano w projekcie i wykonano zgodnie z wymaganiami ETICS, stosując całość robót w systemie jednego producenta z zachowaniem dbałości o szczegóły wykonawcze. Zastosowano styropian o współczynniku przewodzenia ciepła $0,032 \text{ W/mK}$ (EPS 70-032) jako materiał izolujący. Dzięki temu uzyskany współczynnik przenikania ciepła z uwzględnieniem istniejących warstw wyniósł $0,19 \text{ W/m}^2\text{K}$, co pozwoli na **spełnienie wymagań stawianym obiektom po 1 stycznia 2021 roku.**

Ryc. 6. Ocieplenie dachu niewentylowanego za pomocą styropapy. Fot. WA

Ocieplenie stropodachów wentylowanych zostało zaprojektowane z wykorzystaniem metody wdmuchiwania materiału termoizolacyjnego „na sucho” pod ciśnieniem. Natomiast dla stropodachów niewentylowanych zaprojektowano wykonanie nawierzchniowej warstwy styropianu laminowanego papą. Uzyskany współczynnik przenikania ciepła dla obu rozwiązań wyniósł $0,15 \text{ W/m}^2\text{K}$, co pozwoliło na **spełnienie podwyższonych wymagań po 1 stycznia 2021 roku.**

W zakresie branży instalacji sanitarnych zaprojektowano i wykonano nową instalację c.o. oraz zmieniono źródło ciepła. W celu pokrycia zapotrzebowania instalacji c.o. i c.w.u. zaprojektowano nowoczesny układ oparty na kaskadzie trzech inwerterowych pomp ciepła solanka/woda o maksymalnej mocy grzewczej wynoszącej $87,00 \text{ kW}$ każda. Pierwsza z zastosowa-

Ryc. 7. Kaskadowy układ pomp ciepła zasilanych z pionowego gruntowego wymiennika ciepła. Fot. WA

nych pomp w kaskadzie spełnia rolę jednostki Master z możliwością sterowania pozostałymi pompami w kaskadzie. Zastosowane rozwiązanie pozwala nie tylko na uzyskanie wymaganych efektów energetycznych, czy wykorzystywania energii z OZE, ale także stawia na innowacyjność rozwiązań z całkowitą eliminacją konwencjonalnych źródeł ciepła dla zapotrzebowania szczytowego, co jest jeszcze nowością na polskim rynku.

Wykonana kotłownia dostarcza ciepło o parametrach obiegów grzewczych $50/40^\circ\text{C}$ na ogrzewanie grzejnikowe niskotemperaturowe, co jest optymalnym rozwiązaniem przy zastosowaniu pomp ciepła. Dolnym źródłem dla układu są pionowe gruntowe wymienniki ciepła w ilości 56 sztuk sond o długości 100 m.b. każda, co daje łącznie długość ponad $5,5 \text{ km}$. Po wykonaniu odwiertów dokonywany został pomiar długości za-

Ryc. 8. Wykonywanie odwiertów dla sond dolnego źródła z wykorzystaniem wiertnicy płuczki bentonitowej.
Fot. WA

montowanych sond. Sondy oraz dobiegi wykonane z PE łączone były ze sobą elektrooporowo, a poprawność łączenia potwierdzały każdorazowo „bolce bezpieczeństwa” umieszczone na kształtkach. Ponadto dla zabezpieczenia instalacji zewnętrznej przed uszkodzeniem przy prowadzeniu późniejszych prac ziemnych powyżej każdego dobiegu ułożono taśmy ostrzegawcze. Zapewnienie szczelności i ciągłości całego systemu jest ważne,

Ryc. 9. Pomiary długości zamontowanych sond.
Fot. WA

gdyż każda naprawa uszkodzenia łączy się ze znacznymi kosztami związanymi z koniecznością odtwarzania terenu, który często jest zagospodarowany przez inwestora.

Zarówno dla inwestora, jak i dla wykonawcy inwestycji kluczowym momentem jest podpisanie umowy o realizację robót budowlanych. Umowę na omawianą inwestycję podpisano w styczniu 2020 roku. W ramach

Ryc. 10. Elektrooporowe łączenie sond z dobiegami do studni zbiorczych.
Fot. WA

Ryc. 11. Układanie taśm ostrzegawczych ponad dobiegami w celu zabezpieczenia przy prowadzeniu w przyszłości prac ziemnych.
Fot. WA

tego przedsięwzięcia poddano pracom również drugi obiekt szkolny w miejscowości Rzgów, jednak z uwagi na wielość i stopień skomplikowania w niniejszym artykule skupiono się na obiekcie w Sławsku (powierzchnia użytkowa wynosi 3176,10 m² a kubatura 18 453,50 m³). Prace w ramach inwestycji rozpoczęto w okresie zimowym na obiekcie w Rzgowie, a od wczesnej wiosny rozpoczęto prowadzenie prac na obiekcie szkoły w Sławsku. Realizacja na obiekcie czynnym, gdzie użytkownikami są dzieci zarówno w wieku przedszkolnym, jak i nastoletnim wymaga szczególnego zwrócenia uwagi na oznaczenie i zabezpieczenie placu budowy w trosce o bezpieczeństwo użytkowników. Czynnikiem, którego nie można było przewidzieć na etapie planowania prac, było pojawienie się pandemii SARS-CoV-2, która rozpoczęła się w Polsce już podczas prowadzenia prac. Obostrzenia wprowadzone podczas realizacji prac, opóźnienia w dostawach materiałów i urządzeń wynikające z opóźnień transportowych na granicach, obawa o zdrowie pracowników prowadzących roboty oraz kierowników i inspektorów wymagała dużo większego zaangażowania, podjęcia odpowiednich działań i realizacji nowych planów w celu właściwego przeprowadzenia przedmiotu inwestycji. Sprawna koordynacja, prowadzenie zdalnych rad budowy po wcześniejszej indywidualnej wizycie na budowie każdego z członków rady, graficzne przedstawianie postępów prac i planów

na najbliższy czas pozwoliły na realizację inwestycji w tym trudnym czasie.

Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków szkolno-przedszkolnego w Rzgowie oraz szkoły w Sławsku została zakończona we wrześniu 2020 roku. W ramach tej inwestycji wykonano łącznie 96 sztuk odwierć każdy o długości 100 m wraz z dobiegami, co daje 10 kilometrów instalacji pod dolne źródło pomp ciepła. Wykonano także dla obu obiektów 5000 m² docieplenia ścian, 3631 m² docieplenia dachów oraz wymianę 325 grzejników. Łączna moc grzewcza z pomp ciepła to 438 kW. Dzięki przeprowadzonym pracom oraz zaangażowaniu każdej ze stron inwestycji, a więc inwestora, projektanta, inspektora oraz wykonawcy możliwe było sprawne przeprowadzenie całego procesu inwestycyjnego mimo napotykanych utrudnień. Teraz oba budynki są ogrzewane nowym, ekologicznym źródłem ciepła. Szkoły zyskały zarówno większą efektywność energetyczną (ok. 80%) i poczucie komfortu dla użytkowników, jak również walory estetyczne. Inwestycja ma aspekt ekonomiczny, ekologiczny, ale co równie ważne edukacyjny, gdyż oba obiekty szkolne pozwalają zobaczyć nowemu pokoleniu, że można w małej wsi zrobić coś w skali europejskiej. Ta inwestycja ma walor wzorca dla innych. Według marszałka województwa wielkopolskiego – Marka Woźniaka, warto promować tego rodzaju rozwiązania. ■

Propozycja zdefiniowania pojęcia „proces budowlany” oraz zmiany istotne i nieistotne po nowelizacji prawa budowlanego

Z cyklu: Po drodze z prawem

| Paweł Łukaszewski |

Pojęcie procesu budowlanego nie jest zdefiniowane w ustawie Prawo budowlane. Ustawa ta określa jedynie grono uczestników procesu budowlanego (inwestor, projektant, kierownik budowy lub robót, inspektor nadzoru inwestorskiego) oraz ich prawa i obowiązki. Jednak wnikliwe zapoznanie się z przepisami Prawa budowlanego pozwala stwierdzić, że **proces budowlany to szereg czynności związanych z przygotowaniem i realizacją robót budowlanych, poczynwszy od uzyskania niezbędnych pozwoleń, poprzez wykonanie robót i sprawdzenie prawidłowości ich wykonania w trakcie technicznych i administracyjnych odbiorów.** Inicjatorem procesu budowlanego jest zawsze inwestor, który oprócz posiadania tytułu prawnego do dysponowania nieruchomością na cele budowlane ma mnóstwo innych, określonych w Prawie budowlanym, obowiązków. Generalnie, każdy inwestor odpowiedzialny jest za zorganizowanie całego procesu budowy.

Zanim przejdę do omówienia poszczególnych etapów procesu budowlanego, zwrócę Państwu uwagę na jeszcze jeden bardzo ważny element, który determinuje możliwości zrealizowania planów inwestora. Tym elementem, dla całej inwestycyjnej „układanki”, jest możliwość budowlanego przeznaczenia działki (terenu), którą dysponuje inwestor. Mówiąc obrazowo, niezmiernie ważne jest ustalenie czy grunt, na którym ma powstać obiekt budowlany, jest przeznaczony na planowaną przez inwestora funkcję. Dowiemy się tego w urzędzie gminy, sprawdzając tam, czy nasza działka (teren)

objęta jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Jeśli nie jest objęta takim planem, to inwestor powinien wystąpić do organu wykonawczego gminy (wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) z wnioskiem o udzielenie decyzji o warunkach zabudowy, a w przypadku inwestycji o charakterze publicznym o udzielenie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Moim zdaniem każdy proces budowlany składa się z 4 podstawowych etapów, wśród których nie uwzględniłem kwestii planistycznych. Uznałem bowiem, że ustalenia zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego znacznie wykraczają poza zakres jednego, konkretnego procesu budowlanego.

Etapy procesu budowlanego:

Etap 1.

Czynności organizacyjne.

Należą do ustawowych obowiązków inwestora i polegają na:

- zapewnieniu opracowania projektu budowlanego i stosownie do potrzeb, innych projektów,
- zapewnieniu objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy,
- zapewnieniu opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- zapewnieniu wykonania i odbioru robót budowlanych,
- zapewnieniu, w przypadkach uzasadnionych wysokim stopniem skomplikowania robót budowlanych

lub warunkami gruntowymi, nadzoru nad wykonywaniem robót budowlanych.

Wyżej wymienione, a zlecone przez inwestora, obowiązki mogą wykonywać jedynie osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych. W szczególności chodzi tu o posiadanie odpowiednich uprawnień budowlanych oraz potwierdzoną zaświadczeniem przynależność do właściwej izby samorządu zawodowego.

Inwestor może również ustanowić inspektora nadzoru inwestorskiego, a także może zobowiązać projektanta do sprawowania nadzoru autorskiego, jeśli obowiązek ten nie jest nałożony w decyzji o pozwoleniu na budowę.

Obowiązkiem inwestora jest oczywiście wystąpienie do właściwego (ze względu na rodzaj i lokalizację inwestycji) organu administracji architektoniczno-budowlanej (starosta, prezydenta miasta na prawach powiatu lub wojewody) – z wnioskiem o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę lub dokonanie zgłoszenia, w przypadku przystąpienia do budowy lub robót zwolnionych z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę, określonych w art. 29 ustawy Prawo budowlane. Dopiero uzyskanie pozwolenia na budowę lub dokonanie skutecznego zgłoszenia budowy lub robót (skuteczne będzie wtedy, gdy organ administracji architektoniczno-budowlanej nie wniesie sprzeciwu) umożliwi inwestorowi legalne rozpoczęcie budowlanej inwestycji.

Etap 2.

Prace przygotowawcze.

Prace te mogą być wykonywane tylko na terenie objętym pozwoleniem na budowę lub zgłoszeniem. Należą do nich:

- wytyczenie geodezyjne obiektów w terenie,
- wykonanie niwelacji terenu,
- zagospodarowanie terenu budowy wraz z budową tymczasowych obiektów, oraz
- wykonanie przyłączy do sieci infrastruktury technicznej na potrzeby budowy.

Budowa obiektów tymczasowych (np. biura kierownika budowy, magazynów podręcznych, pomieszczeń

socjalnych) lub placu do składowania materiałów i robót budowlanych poza terenem objętym pozwoleniem na budowę lub zgłoszeniem jest możliwa dopiero po uzyskaniu przez inwestora odpowiednich pozwoleń lub dokonaniu zgłoszeń – w trybie przewidzianym ustawą Prawo budowlane.

Etap 3.

Wykonanie obiektu budowlanego.

W zależności od przyjętych w projekcie architektoniczno-budowlanym i w projekcie technicznym formy architektonicznej i rozwiązań konstrukcyjnych – firma budowlana realizuje obiekt budowlany lub wykonuje roboty budowlane, którymi kieruje kierownik budowy, często wraz z innymi osobami wykonującymi samodzielne funkcje techniczne w budownictwie (np. z kierownikami robót branżowych). Roboty powinny być realizowane zgodnie z projektem zagospodarowania działki lub terenu, projektem architektoniczno-budowlanym oraz z projektem technicznym, natomiast ewentualne odstępstwa od projektów powinny uzyskać aprobatę projektantów, a w przypadku istotnych (od projektu architektoniczno-budowlanego lub projektu zagospodarowania działki lub terenu) odstępstw, dopiero po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę. Podczas realizacji tego etapu budowy bardzo ważna jest – kontrolna – rola inspektora nadzoru inwestorskiego. Jego obecność nie jest wymagana podczas realizacji niewielkich obiektów o prostej konstrukcji.

Etap 4.

Odbiór obiektu budowlanego i przystąpienie do jego użytkowania.

Wstępną fazą czynności odbiorowych są tzw. odbiory wewnętrzne, w których najczęściej uczestniczą przedstawiciele: generalnego wykonawcy, podwykonawców, bądź inwestora, kierownicy budowy lub robót, inspektorzy nadzoru inwestorskiego, projektanci, w tym sprawujący nadzór autorski lub inne osoby zaangażowane w realizację obiektu lub robót – niebędące osobami, które wykonują samodzielne funkcje

techniczne (np. inżynier budowy, kierownik kontraktu, dyrektor projektu itp.). Po tych wewnętrznych „rozrachunkach” inwestor w zależności od rodzaju inwestycji albo dokonuje zawiadomienia o zakończeniu budowy, albo występuje z wnioskiem o wydanie decyzji o pozwoleniu na użytkowanie. W każdym z tych przypadków adresatem takiego wniosku jest właściwy (powiatowy lub wojewódzki) organ nadzoru budowlanego. W przypadku postępowania dotyczącego pozwolenia na użytkowanie obiektu decyzja taka może być inwestorowi udzielona dopiero po przeprowadzeniu obowiązkowej kontroli i pozytywnym jej zakończeniu oraz w wyniku dostarczenia przez inwestora kompletu, wymaganych ustawą Prawo budowlane, dokumentów. Do użytkowania obiektów wymagających dokonania zawiadomienia o zakończeniu budowy można przystąpić, jeśli właściwy organ nadzoru budowlanego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, nie zgłosi sprzeciwu w drodze decyzji.

W trakcie procesu budowlanego, realizowanego na podstawie pozwolenia na budowę lub zgłoszenia, bardzo często, i zazwyczaj na wniosek inwestora, wprowadzane są zmiany, które przepisy Prawa budowlanego dzielą na 2 kategorie:

- *odstąpienia istotne, potocznie określane jako zmiany istotne, oraz*
- *odstąpienia nieistotne, potocznie określane jako zmiany nieistotne.*

Nowelizacja ustawy Prawo budowlane, która weszła w życie 19 września 2020 roku, wprowadziła nową definicję projektu budowlanego, który składa się obecnie z 3 zasadniczych elementów:

- projektu zagospodarowania działki lub terenu,
- projektu architektoniczno-budowlanego oraz
- projektu technicznego (uszczegółowiona w zakresie rozwiązań budowlanych konstrukcyjnych i instalacyjnych część dokumentacji projektowej, wyodrębniona z wcześniejszego projektu architektoniczno-budowlanego).

Nowa, określona w nowelizacji Prawa budowlanego, zawartość projektu budowlanego wpłynęła na regulacje dotyczące istotnych i nieistotnych zmian w stosunku do zatwierdzonego, w pierwotnym pozwoleniu na budowę, projektu. Możemy mieć zatem do czynienia z istotnym odstępniem od zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu oraz z istotnym odstępniem od zatwierdzonego projektu architektoniczno-budowlanego. Dokonanie takich odstępstw jest możliwe jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę, wydanej przez organ administracji architektoniczno-budowlanej (starostę, prezydenta miasta na prawach powiatu lub wojewodę).

Jakie zatem zmiany będziemy kwalifikować jako istotne odstępniem od zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu lub od projektu architektoniczno-budowlanego, albo od innych warunków pozwolenia na budowę? Od 19 września 2020 roku jest to odstępniem w zakresie:

- projektu zagospodarowania działki lub terenu, w przypadku zwiększenia obszaru oddziaływania obiektu poza działkę, na której obiekt budowlany został zaprojektowany,
- charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego dotyczących:
 - a) powierzchni zabudowy w zakresie przekraczającym 5%,
 - b) wysokości, długości lub szerokości w zakresie przekraczającym 2%,
 - c) liczby kondygnacji,
- warunków niezbędnych do korzystania z obiektu budowlanego przez osoby niepełnosprawne,
- zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,
- ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, innych aktów prawa miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- wymagającym uzyskania lub zmiany decyzji, pozwoleń lub uzgodnień, które są wymagane do uzyskania pozwolenia na budowę lub dokonania zgło-

szenia, na przykład dotyczącego budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego,

- zmiany źródła ciepła do ogrzewania lub przygotowania ciepłej wody użytkowej, ze źródła zasilanego paliwem ciekłym, gazowym, odnawialnym źródłem energii lub z sieci ciepłowniczej, na źródło opalane paliwem stałym.

Kwalifikacji zamierzonego odstąpienia od zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu albo od projektu architektoniczno-budowlanego, bądź innych warunków decyzji o pozwoleniu na budowę, dokonuje projektant. W przypadku uznania, że odstąpienie jest nieistotne, projektant jest obowiązany zamieścić w projekcie zagospodarowania działki lub terenu bądź w projekcie architektoniczno-budowlanym odpo-

wiednie informacje, w postaci rysunku i opisu dotyczące tego odstąpienia. Nieistotne odstąpienie od zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu, albo od projektu architektoniczno-budowlanego bądź innych warunków określonych w decyzji o pozwoleniu na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę lub ponownego zgłoszenia.

Odstąpienie od projektu technicznego nie jest kwalifikowane jako istotne lub nieistotne odstępstwo, natomiast jest dopuszczalne po dokonaniu przez projektanta zmian w tym projekcie oraz sprawdzeniu tych zmian przez projektanta sprawdzającego.

Wprowadzenie zmian w projekcie technicznym dotyczących rozwiązań, które podlegały uzgodnieniom, wymaga ponownego uzyskania tych uzgodnień. ■

Sezon grzewczy – w jaki sposób uniknąć zagrożeń dla naszego życia lub zdrowia

| Paweł Łukaszewski |

Jak co roku pragnę przypomnieć o elementarnych zasadach bezpiecznego użytkowania budynków oraz mieszkań w okresie jesienno-zimowym.

Jak zatem uniknąć zatrucia tlenkiem węgla? Oto katalog niezbędnych czynności:

- 1) sprawdzamy stan techniczny wszystkich urządzeń grzewczych, zarówno tych do ogrzewania mieszkania, jak i wody – nie tylko przed zimą,
- 2) co najmniej raz w roku dokonajmy przeglądu stanu technicznego instalacji gazowych oraz przewodów dymowych, spalinowych i wentylacyjnych. Kontrolę tę powierzmy osobom posiadającym niezbędne uprawnienia budowlane lub kwalifikacje, na przykład mistrzowi w rzemiośle kominarskim – w zakresie przewodów kominowych,
- 3) starajmy się zapewnić jak największy dopływ powietrza do łazienek, kuchni oraz innych pomieszczeń, w których znajdują się urządzenia opalane paliwem:
 - gazowym (metan lub propan-butan), ciekłym (olej, benzyna) lub stałym (drewno, koks, węgiel),
- 4) nie zamykajmy kratki wentylacyjnych i otworów nappływowych powietrza, a także otworów w drzwiach łazienek,
- 5) nie uszczelniamy okien,
- 6) nie ogrzewajmy mieszkań kuchenkami gazowymi,
- 7) zaopatrujemy się w czujniki tlenu węgla,
- 8) niezwłocznie wymieniamy niesprawne urządzenia grzewcze oraz elementy przewodów kominowych – na nowe dopuszczone do stosowania w budownictwie i oznaczone przez producenta znakiem CE,
- 9) nie majstrujemy samodzielnie przy urządzeniach grzewczych i instalacjach, korzystajmy z usług specjalistów,
- 10) nudności lub zawroty głowy to pierwsze objawy zatrucia tlenkiem węgla – nie lekceważmy ich, przewietrzmy mieszkanie i udajmy się do lekarza. ■

Z cyklu: Wielkopolski inżynier budownictwa

Zostawiam trwałe ślad

| Mirosław Praszkowski |

Inżynier Józef Kujawa urodził się w Ksawerowie w województwie poznańskim, obecnie wielkopolskim.

Od młodości związany jest z budownictwem. Pierwsze doświadczenia w tym zawodzie zdobywał w Zasadniczej Szkole Budowlanej w Rybniku w zawodzie murarz-tylnik. W 1978 roku ukończył Technikum Budowlane w Koninie w specjalności budownictwo ogólne. W 1984 r. na Wydziale Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej, na kierunku konstrukcje budowlane i inżynierskie w specjalności budownictwo przemysłowe uzyskał tytuł inżyniera budownictwa.

Pierwsze kroki zawodowe stawiał w 1973 r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w Rybniku. Powróciwszy do Konina, został majstrem budowy w Kombinacie Budowlanym. Tu w latach 1975–1982 budował na konińskim Zatorzu m.in. żłobek, Szko-

łę Podstawową nr 12, pawilon SPS 1300 i inne obiekty.

W latach 1982–1985 jako specjalista ds. inwestycji i remontów Urzędu Wojewódzkiego w Koninie zajmował się obiektami administracji państwowej Urzędu Wojewódzkiego i 49 gmin województwa konińskiego. Planował i nadzorował inwestycje i remonty podległych obiektów.

W latach 1985–1989 pełnił obowiązki zastępcy dyrektora Wydziału Administracyjno-Gospodarczego Urzędu Wojewódzkiego w Koninie, a w latach 1989–1998 został dyrektorem tego wydziału. Po transformacji administracyjnej w 1999 r. został kierownikiem Oddziału delegatury w Koninie Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, gdzie pracował do 2007 roku.

Od 1998 roku datuje się okres współpracy z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Koninie, gdzie pełnił funkcję głównego specjalisty ds. technicznych, inwestycji i remontów, kierownika działu obsługi obiektów, przewodniczącego Zespołu ds. budowy Centrum Wykładowo-Dydaktycznego PWSZ w Koninie.

Od 1996 roku prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług projektowych i nadzorów budowlanych. Jest autorem projektów szkół, budynków

mieszkalnych, gospodarczych, hal sportowych i hal produkcyjnych w wielu miejscowościach w Wielkopolsce.

W 1984 r. uzyskał uprawnienia budowlane do kierowania budowlanymi i robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej. W 1993 r. uzyskał uprawnienia projektowe w specjalności architektonicznej, a w 2018 r. uprawnienia do projektowania bez ograniczeń w specjalności konstrukcyjno-budowlanej.

Od 2013 r. posiada uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi i wykonywania nadzoru inwestorskiego przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

W 2016 r. uzyskał tytuł rzeczoznawcy budowlanego.

Od 2002 r. jest członkiem Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa.

Jest żonaty, ma dwoje dorosłych dzieci. Córka i syn są absolwentami Politechniki Poznańskiej.

■ Mirosław Praszkowski

Co spowodowało, że jako pomysł na zawodowe życie wybrał Pan budownictwo?

Józef Kujawa

Początki lat 70. ubiegłego wieku charakteryzowały się poszukiwaniem na Śląsku swojej drogi przez

życie. Tam powstawały nowoczesne obiekty przemysłowe, było wiele ofert ciekawej pracy. Tam też młodzi ludzie ze środkowej Polski wyjeżdżali, aby zdobyć wykształcenie zawodowe, pracę i mieszkanie. Mój brat był już na Śląsku, a ja ruszyłem za nim, by uczyć się zawodu murarza-tynkarza w tamtejszej Zasadniczej Szkole Budowlanej. Po skończeniu szkoły wróciłem do Konina, gdzie pracując, kontynuowałem naukę w Technikum Budowlanym w specjalności budownictwo ogólne. Później dalej zdobywałem wiedzę specjalistyczną na Wydziale Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej, na kierunku konstrukcje budowlane i inżynierskie, a na V roku studiów wybrałem specjalność budownictwo przemysłowe.

■ M.P.

Czy w budownictwie jest coś magicznego, że tak konsekwentnie zdobywał Pan wiedzę i doświadczenie zawodowe?

Józef Kujawa

Jest. Nie ma dwóch podobnych budów. Niby proces budowlany jest technologicznie ustalony i powtarzalny, ale każda z budów rządzi się swoimi prawami. Każda jest inna. W początkach pracy zawodowej jako kierownik budowy prowadziłem budowy w oparciu o tzw. wielką płytę. Płyty standardowe, połączenia technologiczne też, a powstawały za każdym razem inne obiekty. Do tego należy dodać specyfikę posadowienia danego obiektu, warunki

gruntowe i powstawała ciekawa mieszanka różnych zadań technicznych i inżynierskich, które trzeba było sprawnie rozwiązywać.

Może zabrzmi to teraz trochę romantycznie, ale gdy kończyłem budowę, odczuwałem lekką dumę, iż pozostawiam po sobie trwałe ślady na ziemi. Jest obiekt, któremu poświęciłem trochę życia. Jest pamiętka mojej zawodowej działalności.

■ M.P.

Która z Pańskich wczesnych realizacji budowlanych była najtrudniejsza?

Józef Kujawa

Myślę, że najwięcej trudu wymagała ode mnie realizacja budowy Szkoły Podstawowej nr 12 w Koninie. Miała to być szkoła dla 600 uczniów

W tym samym czasie, na tym samym osiedlu, kierowałem budową żłobka dla 96 dzieci. Kubatura obiektu 7400 m³, powierzchnia użytkowa około 2200 m kw. oraz kierowałem budową pawilonu SPS 1300 o kubaturze 6500 m³ i pow. użytkowej 1300 m kw.

Problemy materiałowe piętrzyły się przede mną każdego dnia. To jest końcówka lat 70. i początek lat 80. XX w. Czas kryzysu gospodarczego w Polsce. Dzisiaj z przyjemnością patrzę na stojące obiekty.

■ M.P.

Która z Pańskich realizacji budowlanych była najbardziej skomplikowana technologicznie?

Józef Kujawa

Najbardziej skomplikowana była budowa Centrum Wykładowo-Dy-

Centrum Wykładowo-Dydaktyczne PWSZ w Koninie.
Fot. Mirosław Praszkowski

wraz z salą gimnastyczną. Kubatura około 14 000 m³, powierzchnia użytkowa 6000 m kw. Kilka budynków, konstrukcje prefabrykowane, monolityczne i murowane.

daktycznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie o kubaturze 36 000 m³ i powierzchni użytkowej 2261 m kw. Rozpiętość więzara dachowego wynosiła

Klasztor w Bieniszewie.
Fot. MP

56 metrów. Byłem autorem projektu architektonicznego tego obiektu, tak wewnątrz jak i na zewnątrz. Później jako inżynier kontraktu nadzorowałem realizację budowy. Obiekt powstał na hałdach pokopalnianych kopalni odkrywkowej węgla brunatnego. Grunt bardzo różny. Gliny, piaski, ropy przemieszane przez zwałowania odkrywkowe. Okazało się, że aby budynek posadowić, należy wykonać zbrojoną płytę betonową o grubości 1 metra. Stabilność budynku była bardzo ważna, gdyż w konstrukcji przewidziano wiele szklanych ścian i wiele przeszkleń.

Aby przewieźć na budowę elementy konstrukcyjne dachu, trzeba było zaplanować nocne trasy przejazdu, rozpinanie sieci trakcji energetycznej, bo każdy wiązark miał w najwyższym punkcie wysokość 6 metrów. To było planowanie logistyki, zgranie wielu zespołów ludzi oraz zmaganie się z martwą materią oraz warunkami atmosferycznymi.

Innym trudnym obiektem, na którym pracowałem jako kierownik budowy, była przebudowa klasztoru Kongregacji Eremitów Kamedułów Góry Koronnej Eremu Pięciu Męczenników w Bieniszewie. Początki klasztoru sięgają XVII wieku. Zabudowania murowane powstały w drugiej połowie XVIII w. Trudno dziś dociec, kto i kiedy zdecydował o zasypaniu piwnic klasztornych. Obecny przeor zdecydował, by przy okazji remontu konstrukcji dachu domów gościnnych odstąpić piwnice i w nich stworzyć pomieszczenia gościnne dla pielgrzymów. Okazało się, że piwnice pierwotnie miały wysokość około 1,5 metra. Jako nieużywane zasypały. By dzisiaj mogły być adaptowane na pomieszczenia mieszkalne, należy wszystkie fundamenty pod tym fragmentem klasztoru obniżyć o ponad 1 metr głębokości. W trakcie prac okazało się, że stare fundamenty kruszeją i wypadają pojedyncze kamienie, które natychmiast należało ponow-

nie osadzić, by móc prowadzić prace przy obniżaniu podstawy klasztoru. Była to trudna i żmudna praca, która wymagała wiedzy restauratorskiej, cierpliwości i dużej odpowiedzialności za każde podjęte działanie.

■ M.P.

Proszę powiedzieć, jakimi cechami powinien się charakteryzować współczesny inżynier budownictwa.

Józef Kujawa

Według mnie, współczesny inżynier powinien przede wszystkim charakteryzować się wielką rozważą, logicznym myśleniem i umiejętnością przewidywania skutków swojego działania na terenie budowy czy też ewentualnych konsekwencji swoich zaniedbań choćby w zakresie stosowania przepisów BHP, obliczeń projektowanych obiektów. Podczas niedawnej praktyki zawodowej w mojej pracowni studentów Politechniki Poznańskiej zauważyłem, że wielu z nich ma bardzo małą wyobraźnię przestrzenną projektowanych konstrukcji. Ich obycie na placach budowy i doświadczenie zawodowe jest bardzo skromne. Widoczny jest brak wiedzy praktycznej. Myślę, że główną przyczyną tego stanu rzeczy jest współczesny program kształcenia na uczelni. Wiedza teoretyczna jest skromna. Braki w znajomości podstawowej literatury fachowej i zawodowej. Dobrze za to poruszają się w świecie programów komputerowych i eurokodów.

■ M.P.

Z którego zrealizowanego obiektu jest Pan najbardziej dumny?

Józef Kujawa

Największą satysfakcję odczuwam, gdy spoglądam na Centrum Wykładowo-Dydaktyczne Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie. Równie żywe emocje wywołuje we mnie wspomnienie o realizacji Szkoły Podstawowej nr 12. Udało mi się zaprojektować, kierować budową wielu obiektów, które do dziś służą społeczeństwu, jako obiekty przeznaczone na kulturę, edukację (zaprojektowałem i wybudowałem jako kierownik 12 dydaktycznych obiektów szkolnych), hale sportowe. Było też wiele realizacji kubaturowych. Obecnie pracuję nad projektem szwalni tapicerki meblowej dla 50 szwaczek.

■ M.P.

Jak Pan spędza wolny czas, jakie jest Pańskie hobby?

Józef Kujawa

Wolny czas spędzam za sterami mojego suzuki boulevard M108. Motocykl ma silnik o pojemności 1800 cm³ i 140 KM. Lubię poczuć tę moc i lubię poczucie wolności w trakcie moich podróży. Podczas jednej z nich dotarłem do Stambułu. Korzystając z okazji, przekroczyłem cieśninę Bosfor i choć na chwilę znalazłem się w Azji.

Z motocyklami jestem związany od młodości. Były motocykle WSK 125 i 175, Jawy. Poprzednikiem suzuki był harley davidson

Suzuki boulevard.
Fot. Józef Kujawa

o pojemności 1200 cm³. Niestety był chłodzony powietrzem i nie mogłem nim wybierać się w długie trasy, w których panowały wysokie temperatury powietrza. W związku z tym pojawił boulevard, chłodzony płynem i o pojemności silnika samochodowego. Lubię w wolnych chwilach wybrać się na samotne wyprawy w weekend, choćby nad Jezioro Bodeńskie czy na kawę do Wiednia.

■ M.P.

Proszę dokończyć, moim marzeniem jest...

Józef Kujawa

Aby być jak najdłużej zdrowym i zdolnym do pracy. Jest jeszcze parę projektów, które chciałbym dokończyć. Chciałbym też spokojnie posmakować życia w sposób nieśpieszny, delektując się każdym dniem.

■ M.P.

Jako inżynier budownictwa czuję się spełniony, gdyż...

Józef Kujawa

Czuję się spełniony, gdyż osiągnąłem zawodowo wszystko, co mogłem zdobyć. Zaprojektowałem kilkadziesiąt obiektów użytkowych, szkół, hal sportowych, hal produkcyjnych i budynków mieszkalnych. Jako kierownik budowy realizowałem powstawanie osiedli mieszkaniowych w wielu miastach w Polsce. Posiadam doświadczenie w nadzorowaniu budów obiektów kubaturowych, remontów i adaptacji obiektów zabytkowych. Mam takie uprawnienia, które pozwalają mi na swobodę realizacji różnych projektów. Przez te wszystkie lata zdobyłem też wiedzę specjalistyczną, która pomaga mi w życiu zawodowym, która daje mi pewność zawodową, pewność inżynierską. Aktywnie uczestniczyłem we wszystkich kursach specjalistycznych, które zorganizowała Wielkopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa. Wykorzystuję tę wiedzę jako biegły sądowy, rzeczoznawca budowlany.

Jako inżynier czuję się spełniony, patrząc na budowle, których istnienie stało się moim udziałem. Czuję dumę i satysfakcję. Pozostawiam trwałe ślady swojego istnienia na ziemi.

■ M.P.

Dziękuję za rozmowę. Życzę zrealizowania wszystkich projektów i znalezienia czasu na chwilę nieśpiesznego relaksu. ■

Z dziejów budownictwa w Wielkopolsce (12)

BUDOWNICTWO W OBJĘCIACH POLITYKI (1956–1990)

Budownictwo przemysłowe, rolnicze i inne

| Włodzimierz Łęcki |

■ Wstęp

Do połowy XX wieku Wielkopolska była regionem rolniczym. Udział przemysłu stanowił niewielką część gospodarki. Od lat pięćdziesiątych XX w., po okresie odbudowy zniszczeń wojennych, zaczęto wznosić w większych miastach różnego rodzaju zakłady przemysłowe, przedstawiając Wielkopolskę w region przemysłowo-rolniczy.

Nieco później rozpoczęła się „ofensywa inwestycyjna” na wsi, głównie dla potrzeb tzw. sektora uspołecznionego, czyli Państwowych Gospodarstw Rolnych i spółdzielni produkcyjnych.

Powstawały też obiekty budownictwa komunikacyjnego: drogi, mosty, wiadukty oraz budownictwa wodnego. Przez ostatnie półwiecze bardzo zmienił się krajobraz kulturowy Wielkopolski.

Dla realizacji tych zadań utworzono po 1950 r. różnego rodzaju przedsiębiorstwa projektowe i wykonawcze. Budownictwem przemysłowym zajmowały się dwie „przemysłówki”: Poznańskie Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego nr 1 i nr 2, elektrownie konińskie budowało m.in. warszawskie przedsiębiorstwo Beton-Stal. Budownictwem inżynieryjnym zajmowały się Hydrobudowy nr 6 i nr 7 w Poznaniu, instalacje przemysłowe wykonywał Instal. Istniały też inne specjalistyczne firmy budowlane, m.in. PRK-10 Przedsiębiorstwo Budownictwa Kolejowego i Poznańskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych.

■ Budownictwo przemysłowe

Rozwój przemysłu był ważnym elementem ogólnego rozwoju gospodarczego kraju, zniszczonego działaniami

wojennymi i licznymi potrzebami dla rozwoju cywilizacyjnego.

W Wielkopolsce główny wysiłek inwestycyjny w początkowym okresie skierowany był w okolice Konina i Turku, gdzie na bazie odkrytych wcześniej złóż węgla brunatnego powstał Koniński Okręg Górniczo-Energetyczny. W ciągu kilku lat zbudowano tu 3 duże na owe czasy elektrownie: Konin w Gośławicach (o mocy 600 MW), Adamów koło Turku (600 MW) [ryc. 1] i Pątnów koło Konina (1200 MW) [ryc. 2]. W Koninie zbudowano Hutę Aluminium, wykorzystującą do produkcji tego metalu duże ilości energii elektrycznej.

W wielu miastach regionu zbudowano nowe i rozbudowano istniejące zakłady przemysłowe. Na większą skalę miało to miejsce w Poznaniu, Kaliszu, Ostrowie Wlkp., Gnieźnie, Pile, Lesznie i Śremie.

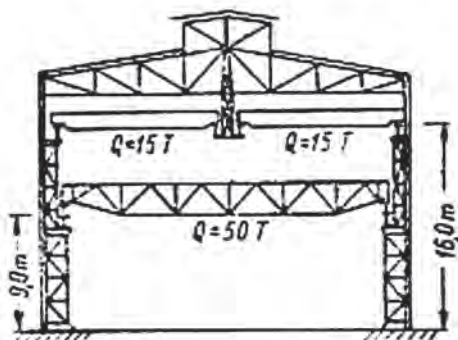

Ryc. 1. Chłodnie kominowe elektrowni Adamów w Turku.
Fot. Zbigniew Szmidt

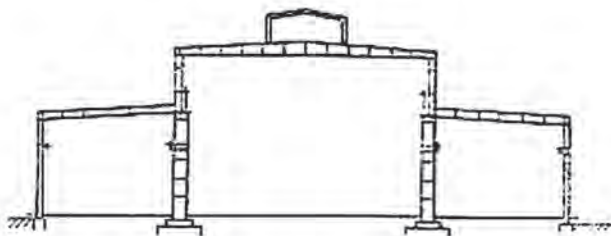

Ryc. 2. Elektrownia Pątnów.
Fot. ZS

Nowe hale produkcyjne, w zależności od potrzeb, jedno- lub wielonawowe budowano o konstrukcji szkieletowej żelbetowej lub stalowej. Słupy o rozstawie moduło-

Ryc. 3. Schemat hali przemysłowej konstrukcji stalowej z torem podsuwnicowym.
Rys. archiwum

Ryc. 4. Trójnawowa hala przemysłowa o szkieletowej konstrukcji żelbetowej.
Rys. archiwum

wym co 3 lub 6 m, rozpiętość hal z reguły od 12 do 36 m, rzadziej do 48 m. Konstrukcję dachową stanowiły więzary kratowe stalowe lub żelbetowe, a przy mniejszych rozpiętościach belki żelbetowe lub strunobetonowe [ryc. 3, 4]. Obudowę ścian wykonywano z płyt żelbetowych warstwowych z rdzeniem styropianowym, płyt tzw. obornickich, rzadziej ścian ceglanych lub bloczków betonu komórkowego. Ciekawy przypadek tzw. dachu pilastego wykonano nad jedną z hal Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „Delta-Kalisz” [ryc. 5]. Takie rozwiązania stosowano w fabrykach wymagających intensywnego oświetlenia. Budynek administra-

Ryc. 5. Dach pilasty nad halą WSK w Kaliszu.
Fot. Andrzej Matysiak

Ryc. 6. Dawny budynek administracji fabryki koncentratów spożywczych „Winiary” w Kaliszu, dziś dom studencki.
Fot. AM

cyjne realizowano tradycyjnie z murów ceglanych lub bloczków betonu komórkowego, rzadziej z elementów prefabrykowanych [ryc. 6].

Dziś, w 2020 r. wiele ze wzniesionych w latach 1950–90 zakładów nie pełni swojej wcześniejszej funkcji. Część została zlikwidowana pod względem formalnym (rozdzielona na mniejsze podmioty lub zlikwidowana całkowicie) jak i fizycznie. Taki los spotkał m.in. poznańskie zakłady maszyn żniwnych, zakłady „Pomet”, Zakłady Metalowe im. Hipolita Cegielskiego, Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Ostrowie Wlkp. [ryc. 7] i Poznaniu, gnieźnieńską fabrykę

Ryc. 7. Zdewastowany teren po ZNTK w Ostrowie Wlkp.
Fot. AM

obuwia „Polania”. Równolegle powstało kilka innych obiektów o nowocześniejszych rozwiązaniach materiałowo-konstrukcyjnych. Ale to już inny temat, na przyszły czas.

■ Produkcja materiałów budowlanych

Od połowy XIX w. zaczęły w Wielkopolsce powstawać cegielnie, w których ceramikę wypalano w piecach kręgowych typu Hofmana. W połowie XX w. istniało na terenie województwa poznańskiego ok. 40 takich cegielni. W latach sześćdziesiątych XX w. powstały w regionie pierwsze nowoczesne cegielnie z piecami tunelowymi (w których materiał przesuwał się na wózkach

w tunelu ze strefą ogniową – wypału w środkowej jego części). Pierwsze takie cegielnie zbudowano w Przysieccie Starej koło Kościana i na Winiarach w Kaliszu. Produkowano tam m.in. wyroby cienkościenne: pustaki Ackermana, Fert i bloczki ceramiczne – szczelinówkę. W Żabnie koło Mosiny powstała wytwórnia cegieł wapienno-piaskowych – silikatowych. W Siedlcu nieopodal Wolsztyna zbudowano wytwórnię bloczków z betonu komórkowego. Ten nowy materiał o dobrych parametrach termoizolacyjnych dotarł do Polski pod koniec lat pięćdziesiątych ze Szwecji i określany był nazwą od jego producentów Siporex i Ytong. Znalazł on szerokie zastosowanie w budownictwie mieszkaniowym i przy budowie ścian osłonowych obiektów przemysłowych.

Poza Wielkopolską, na skraju Kujaw, w Barcinie powstała cementownia „Kujawy” wytwarzająca cement na bazie miejscowych złóż wapieni. W Obornikach zbudowano wytwórnię całkowicie nowego produktu; płyt warstwowych z blach stalowych z wypełnieniem pianką poliuretanową PW, zwanych popularnie płytami obornickimi.

W licznych miejscach regionu znajdują się złoża kruszyw mineralnych. Są to jednak tzw. pospółki o wysokim punkcie piaskowym wymagające segregacji ziaren przed stosowaniem do betonów. Większe i lepsze eksploatowane złoża położone są w północnej Wielkopolsce m.in. w okolicach Ujścia nad Notecią i na zachodzie w okolicach Międzychodu. Tam też powstały większe kopalnie kruszyw budowlanych. W latach sześćdziesiątych utworzono też wytwórnie prefabrykatów m.in. dla budownictwa przemysłowego. Takimi dużymi zakładami stały się „Prefabet” w Poznaniu (istniejący do dziś i produkujący elementy żelbetowe na eksport m.in. do Niemiec i Szwecji) oraz w Ostrowie Wlkp.

■ Budownictwo rolnicze

W scentralizowanym państwie o gospodarce planowej, gdzie większość decyzji gospodarczych wymagała akceptacji politycznej, również problemy budownictwa rolniczego wymagały stosownych akceptacji politycznych i rządowych. W 1963 r. Ministerstwo Rolnictwa

powołało struktury budownictwa rolniczego mające zapewnić właściwe warunki rozwoju tzw. rolnictwa uspołecznionego – głównie budownictwa dla Państwowych Gospodarstw Rolnych i spółdzielni produkcyjnych. Przy Ministerstwie Rolnictwa utworzono Centralny Zarząd Budownictwa Rolniczego, na szczeblu wojewódzkim powstały Zjednoczenia Budownictwa Rolniczego m.in. w Poznaniu.

Zjednoczeniu temu podlegało, w różnych okresach, ok. 15 przedsiębiorstw budownictwa rolniczego (zlokalizowane z reguły w większych miastach powiatowych), przedsiębiorstwo rolniczego budownictwa uprzemysłowionego, 2 przedsiębiorstwa robót instalacyjno-montażowych, przedsiębiorstwo transportowo-sprzętowe. Nieco później powstało przedsiębiorstwo produkcji pomocniczej we Wrześni, które rozwinęło się w dużą firmę produkującą różnorodne prefabrykaty betonowe, żelbetowe, stalowe i stolarkę w kilku oddziałach, m.in. w Obrzycku, Mieszkowie koło Jarocina i Trzciance – gdzie powstały tzw. fabryki domów wytwarzające elementy wielko płytowe do wznoszenia budynków mieszkalnych. W skład Zjednoczenia weszło też duże Biuro Projektów Budownictwa Wiejskiego.

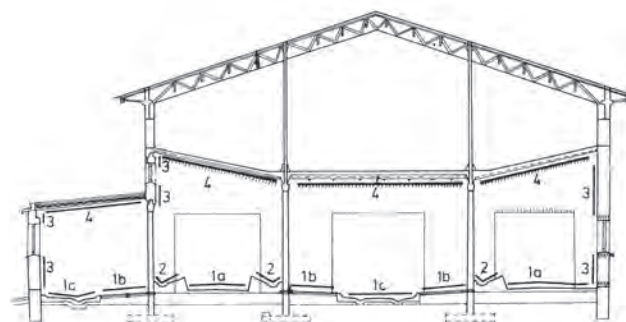
Pod koniec lat siedemdziesiątych powstało w Poznaniu nowe zjednoczenie budownictwa ferm „Fermbud”, które swoim zasięgiem obejmowało cały kraj, zajmując się projektowaniem i budową dużych ferm „produkcji” zwierząt.

Obok przedsiębiorstw budowlanych podległych Ministerstwu Budownictwa grupa firm budownictwa rolniczego stanowiła od lat siedemdziesiątych największy potencjał wykonawstwa budowlanego w kraju. Poziom wykonawstwa – jakość robót – był jednak niski. Wynikało to z braku doświadczonej kadry, trudnych warunków pracy związanych z rozproszeniem budów, ograniczeń w dostawach materiałów, które, przy ogólnym deficycie, w pierwszym rzędzie trafiały do firm resortu budownictwa, często złej ich jakości, jak i powszechnie wówczas lansowanych programów oszczędności.

Wielkie zmiany w budownictwie rolniczym spowodowane były wprowadzeniem nowych technologii w rol-

nictwie, wywołanych zarówno postępem technicznym, jak i zmianami społecznymi oraz gospodarczymi. Mechanizacja produkcji zwierzęcej spowodowała konieczność stosowania innych jak dotychczasowe układów funkcjonalnych i wielkości budynków. W nowych budynkach inwentarskich wprowadzono układy podłużne umożliwiające mechaniczne zadawanie pasz i usuwanie obornika.

Do budownictwa rolniczego wprowadzono nowe rozwiązania materiałowo-konstrukcyjne. Na szeroką skalę stosowano beton i żelbet, a wraz z wprowadzeniem systemów konstrukcyjnych do budownictwa inwentarskiego i magazynowego wdrożono konstrukcje stalowe, drewniane inżynierskie oraz ściany osłonowe, trójwarstwowe z izolacją z materiałów termoizolacyjnych, głównie styropianu i wełny mineralnej [ryc. 8].

Ryc. 8. Przekrój pionowy wielostanowiskowej obory z elementów żelbetowych.
Rys. archiwum

W latach siedemdziesiątych zaczęto na coraz większą skalę w budownictwie rolniczym wprowadzać prefabrykację. W budownictwie mieszkaniowym budowano domy z wielkiej płyty (m.in. z fabryk domów w Mieszkowie i Trzciance), w realizacji budynków inwentarskich po okresie stosowania ciężkich prefabrykatów betonowych wdrożono systemy budownictwa inwentarskiego zaczerpnięte z wzorów zagranicznych: BHL-S, Fermstal, Fermbet i systemy na bazie drewna – BHD 2 i BHD 3. W technologii chowu i hodowli zwierząt preferowano duże obiekty (np. obory dla 180–240 krów) i od połowy

lat siedemdziesiątych wznoszenie dużych ferm dla kilku do kilkunastu tysięcy zwierząt.

System konstrukcyjno-montażowy Fermstal [ryc. 9] obejmował rozwiązania jedno- i wielonawowych hal

Ryc. 9. Montaż obory wznoszonej w systemie Fermstal.
Fot. WŁ

o szkieletowej konstrukcji z kształtowników stalowych i lekką obudową [ryc. 10] ścian z płyt warstwowych o obudowie żelbetowej lub blach fałdowych i rdzenia z materiałów termoizolacyjnych. Budynki bez poddasza użytkowego miały strop podwieszony ocieplany styropianem lub wełną mineralną. Rozpiętość hal była duża: 9,0–24,0 m. Długość budynków wynosiła najczęściej 27,0–54,0 m. Fermy bydła dla 500–640 krów powstały

Ryc. 10. Ściany z płyt PW8-B owczarni zbudowanej w systemie Fermstal.
Fot. WŁ

m.in. w Czaczu (pow. kościański), Karolewie (pow. obornicki), Pudliszkach (pow. gostyński), Sypniewie (pow. chodzieski) i w Rozbitku (pow. międzychodzki) [ryc. 11].

Ryc. 11. Ferma bydła w Karolewie koło Rogoźna.
Fot. archiwum

Dla systemu konstrukcyjno-montażowego Fermbet podstawowym elementem konstrukcyjnym były cienkościenne prefabrykowane elementy żelbetowe: słupy i rygle wzmacniane ściągami stalowymi. Rozpiętość obiektów z tych elementów ram wynosiła 12,6 i 16,5 m. Ściany wykonywano z prefabrykowanych, warstwowych płyt żelbetowych o rdzeniu ze styropianu. Budynki budowano z reguły o długości 30,0–60,0 m.

Były to w głównej mierze chlewnie, rzadziej obory i owczarnie. W tym systemie wzniesiono największą w Wielkopolsce fermę trzody chlewnej w Szamocinie (pow. chodzieski) dla 36 500 tuczników.

Na bazie elementów drewnianych opracowano system BHD. Jego najbardziej charakterystycznym elementem były drewniane ramy z desek łączonych gwoździami popularnie zwane hokejami. Ściany wykonywano z lekkich płyt analogicznie jak w systemie Fermstal i Fermbet.

Równoległe z nowymi technologiami budowlanymi od lat sześćdziesiątych wprowadzono na szeroką skalę typizację i unifikację zarówno elementów, jak i budowli. W coraz mniejszym stopniu projektowano i wykonywano budynki projektowane indywidualnie. Na szczelnie centralnym publikowano katalogi budownictwa systemowego, elementów zunifikowanych oraz typowych budynków budownictwa rolniczego, zarówno inwentarskich, magazynowych, jak i mieszkaniowych. Te same projekty realizowano na terenie całego kraju, nie bacząc na tradycyjne wzorce regionalnego budownictwa wiejskiego.

Działania unifikacyjne dążyły do obniżenia kosztów budowy i zwiększenia tempa realizacji inwestycji. W miarę upływu czasu założenia te okazały się błędne, szczególnie w zakresie ekonomicznym. Przyczyniły się do zeszpecenia krajobrazu kulturowego wsi przez stworzenie swoistego chaosu architektonicznego, dużych dysproporcji wielkości nowych budowli w stosunku do zabudowy istniejącej. Z drugiej strony nowe budynki mieszkalne, z reguły wielorodzinne bloki, wyposażone były w pełną infrastrukturę: wodociągi, ustępy, łazienki, często też w centralne ogrzewania. Stanowiło to milowy krok w postępie cywilizacyjnym wsi i poziomie życia jej mieszkańców [ryc. 12].

W latach siedemdziesiątych, „za Gierka”, w znaczący sposób poprawiła się sytuacja ekonomiczna gospodarstw rodzinnych zwanych wówczas gospodarstwami indywidualnymi. Na wsiach na dużą skalę budowano domy mieszkalne, budynki inwentarskie oraz obiekty pomocnicze. Budowle te realizowane były sposobem

tradycyjnym, tj. z cegieł, pustaków lub bloczków betonowych. Stropy wykonywano masywne, najczęściej typu Kleina, DMS, a później DZ-3. W architekturze panowała moda na upodabnianie domów wiejskich do budynków w miastach. Często budowano kwadratowe domy typu will, tzw. klocki, kryte dachami płaskimi. Kształt budynków na wsi dla gospodarstw rodzinnych wynikał też z dążeń rolników do „miejskiego” poziomu życia.

Ryc. 12. Bloki mieszkalne dla pracowników PGR w Studzieńcu koło Rogoźna.
Fot. ZS

■ Budownictwo wodne

Już w okresie międzywojennym zauważalny był deficyt wody w Wielkopolsce. Profesor Bogdan Wodziczko użył określenia „stepowienie Wielkopolski”, które przyjęło się powszechnie dla określenia sytuacji hydrologicznej regionu. W celu zapobieżenia temu „stepowieniu” w latach sześćdziesiątych rozpoczęto budowę sztucznych zbiorników wodnych na różnych ciekach i jazów dla stabilizacji poziomu wód jezior. Celem tych działań było gromadzenie wody dla celów rolniczych oraz ochrona przed powodzią. W przeciągu 30 lat powstało około 40 budowli piętrzących. Wielkość powierzchni zbiorników zaporowych wynosiła od 20 do ponad 200 ha. Budowlami piętrzącymi były zapory ziemne i betonowe lub żelbetowe jazy.

Największym zbiornikiem zbudowanym w latach osiemdziesiątych na Warcie był zbiornik Jeziorsko na pograniczu obecnego województwa wielkopolskiego

Ryc. 13. Jaz piętrzący wody Warty zbiornika Jeziorsko.
Fot. ZS

i łódzkiego. Jest to też największy pod względem obszaru zbiornik w kraju, o powierzchni (przy maksymalnym piętrzeniu wody) 4260 ha. Ziemia, wzmocniona płytami betonowymi, zapora czołowa ma długość 2,7 km. W jej korpusie znajduje się trójkomorowy jaz betonowy, piętrzący wodę do 11,5 m, oraz elektrownia o mocy 4 MW. Całkowita pojemność zbiornika wynosi 203 mln m³ [ryc. 13].

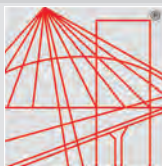
■ Budownictwo drogowe

Do 1950 r. ponad 90% dróg dziś kwalifikowanych jako wojewódzkie i powiatowe miało nawierzchnię tłuczniową posypywaną żwirem. W kolejnych latach, w zależności od ważności, drogi otrzymywały nawierzchnie bitumiczne. W 1974 i latach następnych powstały w Wielkopolsce pierwsze drogi dwujezdniowe; Poznań – Września, Poznań – Tarnowo Podgórne (dziś to droga nr 92) oraz Poznań – Kórnik (droga nr 11). Modernizowano i ulepszano drogi krajowe i wojewódzkie. Powstały też nowe mosty na Warcie (m.in. w Koninie, Międzychodzie i Poznaniu). W sumie jednak zakres budownictwa drogowego był znacznie mniejszy niż budownictwa ogólnego.

W 1958 r. postawiono w Zaniemyślu (koło Środy Wlkp.) pomnik z okazji położenia dwutysięcznego kilometra dróg bitumicznych w województwie poznańskim. (w 1990 r. pomnik ten zburzono jako... relikwium komunizmu). Już w latach trzydziestych XX w. powstała koncepcja budowy autostrady od granicy zachodniej do Warszawy. Jednak dopiero w 1989 r. oddano do użytku pierwszy odcinek tej autostrady (dziś mający numer A2) od Sługocina koło Konina do Wrześni. Całą autostradę A2 przez Wielkopolskę przekazywano do ruchu etapami do 2011 r.

■ Epilog

To jest ostatni odcinek felietonów „Z dziejów budownictwa Wielkopolsce” obejmujących czasy od młodszej epoki kamienia – 5500 lat temu do prawie końca XX w. Rok 1990 to granica nie tylko wielkich przemian politycznych, społecznych i gospodarczych w naszym kraju, ale i początek wielkiego skoku technologicznego oraz materiałowego w budownictwie – początek nowego etapu rozwoju tej dziedziny techniki, nowego, jeszcze trwającego, nie historycznego budownictwa. Dlatego epilog cyklu artykułów historycznych. ■

WOIIB
ul. Dworkowa 14
60-602 Poznań
tel. +48 61 854 20 10
e-mail: biuro@woiib.org.pl
www.woiib.org.pl

